

Servicedocument

Transitiecommunicatie

September 2025

Contactinformatie en gegevens over de Pensioenfederatie**Pensioenfederatie**

De Pensioenfederatie is de overkoepelende belangenbehartiger van bijna alle Nederlandse pensioenfondsen. Zij vertegenwoordigt namens ongeveer 149 pensioenfondsen de belangen van:

- 6,4 miljoen deelnemers
- 3,9 miljoen gepensioneerden
- 8,4 miljoen gewezen deelnemers.

Het overgrote deel van alle werkenden is aangesloten bij een collectief pensioenfonds. De leden van de Pensioenfederatie beheren samen circa 1.600 miljard euro.

(Cijfers per 31-12-2023)

Contactinformatie

Prinses Margrietplantsoen 90
2595 BR Den Haag
Postbus 93158
2509 AD Den Haag

T + 31 (0)70 76 20 220
info@pensioenfederatie.nl
www.pensioenfederatie.nl

© Overname van tekst(delen)
uit deze uitgave is mogelijk
na toestemming van de
Pensioenfederatie.

Aan de inhoud van deze uitgave
kunnen geen rechten worden
ontleend.

Den Haag, mei 2025

Woord van dank

Bij het opstellen van dit servicedocument hebben we veel gehad aan de adviezen en tips van de communicatiespecialisten en actuarissen in de pensioensector. Een woord van dank aan de leden van werkgroep Transitiecommunicatie Paul Ansems, Matthijs van den Brink, Brigitte van Buuren, Claudia Huppertz, Ester Iking, Marjan Krol, Sara Leene, Marcel Lever, Esmee Snel en Wytske van der Weide is dan ook op zijn plaats.

Annemarie van Hekken en Muriel van der Starre-Meijjs

Inhoudsopgave

Woord van dank	3
Inleiding	6
Leeswijzer	7
1. Wettelijke informatieverplichtingen	8
1.1 Vier verplichte communicatiemomenten	8
1.2 Verstrekken: schriftelijk of digitaal	13
2. Beleidskeuzes voor de transitiecommunicatie	15
2.1 Reglementair te bereiken pensioenaanspraken	15
2.2 Samenloop met UPO	17
2.3 Peildatum bepalen	17
2.4 Dekkingsgraad op peildatum eerste berekening	18
2.5 Moment verstrekken berekeningen	18
2.6 Nominale bedragen in de nieuwe regeling	19
2.7 Vergelijkbaarheid van de bedragen	21
2.8 Uitleg van de verschillen	21
2.9 Compensatie	21
2.10 Rol van vermogen respectievelijk kapitaal voor pensioen in de transitiecommunicatie aan (gewezen deelnemers)	22
2.11 Verwerken van mutaties	23
2.12 Ontwikkeling van het pensioen na ingang	23
2.13 Wat als de pensioenen niet worden omgezet (niet invaren)	24
2.14 Grote hoeveelheid informatie	24
3. Bedragen in de eerste en tweede berekening	25
3.1 Scenario's: welke kunnen of moeten worden gebruikt	25
3.2 Navigatiemetafoor	25
3.3 Afronden van bedragen	26
3.4 Overzicht van de bedragen in eerste en tweede berekening	26
3.5 Tabellen: duiding en berekening van de verplicht te communiceren bedragen	28
4. Hoe communiceren: een praktische aanpak	53
4.1 Gelaagd communiceren	53
4.2 Gebruik eenvoudige taal	55
4.3 Maak duidelijk dat er geen standaard leeftijd is waar het pensioen op ingaat	55
4.4 Zorg voor een begrijpelijke en zo persoonlijk mogelijke toelichting	56
4.5 Alternatieve weergave en toelichting navigatie metafoor	57

4.6	Afsluitende passage	58
4.7	Voorbeelden: eerste en tweede berekening	58
5.	Toezichthouder: AFM	75
	Bijlage Wet- en regelgeving	76

Inleiding

Dit servicedocument heeft als doel pensioenfondsen te helpen bij het uitvoeren van de wettelijke verplichtingen met betrekking tot transitiecommunicatie. Met transitiecommunicatie wordt de communicatie over de wijziging van de pensioenregeling bedoeld. Daarom komt in dit servicedocument informatie over het overbruggingsplan niet aan de orde¹.

Het document bevat een duiding van de wet, het geeft richting aan beleidsmatige vraagstukken rond transitiecommunicatie en het geeft praktische handreikingen voor de wijze waarop een pensioenfonds kan voldoen aan wet- en regelgeving. Dit document gaat in het bijzonder in op de informatie die pensioenfondsen verstrekken aan deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden voor en na de transitie naar de nieuwe pensioenregeling. Wij noemen deze informatie in dit document eerste berekening en tweede berekening. De voorbeeldteksten in dit document zijn bedoeld ter inspiratie. Een pensioenfonds kan de teksten bijvoorbeeld gebruiken als basis en aanpassen aan de eigen situatie.

De overall aanpak voor de communicatie staat in het communicatieplan. Het servicedocument 'Communicatieplan als onderdeel van het implementatieplan' kan een pensioenfonds helpen bij het opstellen van het communicatieplan. In het communicatieplan staat de uitgangssituatie beschreven, de (verwachte) impact van de transitie op de verschillende doelgroepen (met aandacht voor kwetsbare groepen), de doelen die nagestreefd worden en de aanpak om deze doelen te bereiken. De communicatie die beschreven wordt in voorliggend document moet daarbij aansluiten.

Dit servicedocument is een bijgewerkte versie van het servicedocument dat in augustus 2024 gepubliceerd is. Het bijgewerkte document is gebaseerd op de huidige kennis van en ervaring met de Wet toekomst pensioenen (hierna Wtp) en de lagere regelgeving. We passen het document opnieuw aan als er relevante wijzigingen zijn in wet- en regelgeving. Het document wordt ook aangepast als ervaringen uit de praktijk daar aanleiding toe geven.

¹ Artikel 150p, lid 4, onderdeel b Pw respectievelijk 145o, lid 4, onderdeel b Wvfb.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1: bevat een uitleg van en toelichting op de wettelijke bepalingen voor de transitiecommunicatie.

Hoofdstuk 2: bevat een serie beleidsmatige vraagstukken. In dit hoofdstuk staat ook de onderbouwing voor een aantal keuzes, die de basis vormen voor de uitwerking in hoofdstuk 3 en 4.

Hoofdstuk 3: beschrijft welke bedragen gecommuniceerd moeten worden en de manier waarop elk bedrag berekend wordt.

Hoofdstuk 4: beschrijft een praktische aanpak en bevat een serie voorbeeldteksten.

Hoofdstuk 5: bevat een compacte toelichting op de rol van de AFM en de uitgangspunten die de AFM gepubliceerd heeft.

Heeft u tijdens het lezen opmerkingen of aanvullingen voor een volgende versie? Geef deze dan door via: implementatiewtp@pensioenfederatie.nl of info@pensioenfederatie.nl.

1. Wettelijke informatieverplichtingen

De Pensioenwet is gewijzigd door de invoering van de Wet toekomst pensioenen (Wtp). Bestaande pensioenregelingen moeten worden aangepast als gevolg van de gewijzigde Pensioenwet. In artikel 21, lid 2 van de Pensioenwet (Pw) respectievelijk artikel 10 Wet verplichte beroepspensioenregeling (Wvb) staat wie de pensioenuitvoerder moet informeren als een pensioenregeling wijzigt. In artikel 150b, lid 1 Pw respectievelijk artikel 145a, lid 1 Wvb is bepaald dat de (extra) informatieverplichtingen in hoofdstuk 6b van de Pw respectievelijk hoofdstuk 5 b Wvb van toepassing zijn als:

- a. op 30 juni 2023 een pensioenovereenkomst gold;
- b. de pensioenovereenkomst wordt gewijzigd, met als doel om te voldoen aan de Wtp; en
- c. er geen gebruik wordt gemaakt van het overgangsrecht zoals bedoeld in artikel 220e Pw respectievelijk artikel 214d Wvb.

Op grond van artikel 150j Pw respectievelijk artikel 145i Wvb zijn pensioenfondsen verplicht een communicatieplan op te stellen. In het servicedocument 'Communicatieplan als onderdeel van het implementatieplan' staat een uitleg van de wettelijke verplichting om een communicatieplan op te stellen, een toelichting op de handreiking van de AFM en een toelichting op het inleverformulier. Ook bevat ons servicedocument praktische tips voor het opstellen van het plan.

1.1 Vier verplichte communicatiemomenten

De Pw² kent meerdere wettelijk verplichte communicatiemomenten rondom de wijziging van de pensioenregeling met oog op de Wtp:

1. Het informeren van alle betrokkenen zodra het transitieplan gereed is
2. Het informeren van alle betrokkenen zodra het implementatieplan gereed is
3. Het verstrekken van informatie voorafgaand aan de transitiedatum
4. Het verstrekken van informatie na de transitiedatum

De informatie die op de eerste twee momenten moet worden gecommuniceerd mag generiek zijn en beschikbaar worden gesteld. Op communicatiemoment drie en vier gaat het om gepersonaliseerde informatie die actief moet worden verstrekt. Hierna gaan we in op deze vier communicatiemomenten.

1.1.1 Moment 1: Transitieplan is gereed

Dit moment wordt benoemd in art 150d lid 3 Pw. In dit artikel staat dat de werkgever³ het definitieve transitieplan binnen twee weken na de afronding

2 Deze wettelijke verplichte communicatiemomenten staan ook in de Wvb

3 Net als in artikel 150b, lid 2 Pw wordt in dit document onder werkgever ook de partijen verstaan die de wijziging van de pensioenregeling overeenkomen of zijn overeengekomen.

aan de pensioenuitvoerder zendt. Vervolgens stelt de pensioenuitvoerder het transitieplan op zijn website beschikbaar voor de deelnemer, gewezen deelnemer, gewezen partner en pensioengerechtigde⁴.

Het transitieplan moet in zijn geheel gepubliceerd worden, voor de inlog. Alle doelgroepen moeten toegang hebben tot het plan. Uit oogpunt van begrijpelijkheid kan het zinvol zijn om samen met de werkgever een publieksvriendelijke versie te maken (eventueel voor verschillende doelgroepen). Dit is niet verplicht.

1.1.2 Moment 2: Implementatieplan is gereed

Dit moment wordt benoemd in art 150i lid 5 Pw respectievelijk artikel 145h, lid 5 Wvb.

“... De pensioenuitvoerder stelt het implementatieplan op zijn website beschikbaar voor de deelnemer, gewezen deelnemer, gewezen partner en pensioengerechtigde.”

De pensioenuitvoerder dient het implementatieplan binnen twee weken bij DNB in, nadat het bestuur van het pensioenfonds het implementatieplan heeft vastgesteld. Het communicatieplan wordt tegelijkertijd ingediend bij de AFM. Het communicatieplan is onderdeel van het implementatieplan, maar ook een zelfstandig document. Het pensioenfonds publiceert het implementatieplan op de website, voor de inlog. Zo hebben alle doelgroepen toegang hebben tot het plan. Het communicatieplan mag ook integraal gepubliceerd worden, maar dat hoeft niet. Een samenvatting van het plan is ook toegestaan. De AFM geeft aan dat zij het publiceren van een samenvatting met de relevante onderdelen een goede aanpak vinden. Volgens de AFM is het communicatieplan zelf niet bedoeld voor het informeren van de deelnemer. Wel is een pensioenfonds verplicht om deelnemers te informeren over de relevante onderdelen van het plan.⁵

1.1.3 Moment 3 en 4: Informatie voorafgaand aan (3) en na (4) de transitiedatum

De informatie op moment 3 en 4 moet verstrekt worden aan deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden. De informatie betreft bedragen die betrekking hebben op het pensioen **met** en **zonder** de overstap naar de nieuwe pensioenregeling. Ook is een toelichting op deze bedragen verplicht.

Geldt de nieuwe pensioenregeling niet voor een bepaalde doelgroep en kiezen sociale partners ervoor de opgebouwde pensioenaanspraken en/of pensioenrechten niet om te zetten naar de nieuwe pensioenregeling? En heeft de nieuwe pensioenregeling geen gevolgen voor de pensioenen die opgebouwd zijn of al uitgekeerd worden. In dat geval is het verstrekken van **eerste** en **tweede** berekening niet verplicht.

De Pw beschrijft de informatie die verplicht verstrekt moet worden op moment 3 als ‘prognose’ en op moment 4 als ‘definitief vastgesteld’. Ons advies is om in de informatie de termen ‘prognose’ en ‘definitief vastgesteld’ **niet** te gebruiken. Prognose is een term die niet door iedereen begrepen wordt. Definitief vastgesteld suggereert mogelijk dat het verwachte pensioen het pensioen is dat iemand daadwerkelijk gaat krijgen.

⁴ In de Wet verplichte beroepspensioenregeling is dit geregeld in artikel 145c, lid 3

⁵ Zie actueel van de AFM van 31 mei 2023: [Informeer deelnemers over het communicatieplan \(afm.nl\)](https://afm.nl/informeer-deelnemers-over-het-communicatieplan)

In dit servicedocument hanteren we ‘**eerste berekening**’ en ‘**tweede berekening**’ voor het aanduiden van deze twee momenten. Andere aanduidingen kunnen uiteraard ook worden gebruikt. De AFM gebruikt naast prognose of definitief transitieoverzicht de benamingen ‘transitieoverzicht vóór’ en ‘transitieoverzicht na’. Het is belangrijk benamingen te gebruiken die de deelnemer helpen te begrijpen dat het om twee berekeningen gaat die bij elkaar horen (‘voor’ en ‘na’). Houd bij de keuze voor de benaming rekening met het gegeven dat een (naar verwachting grote groep) deelnemers niet begrijpt wat de transitie in technische zin inhoudt. Men wil vooral weten ‘welk pensioen kan ik verwachten?’. Termen die expliciet refereren aan de transitie of verdeling van het fondsvermogen lijken daarom minder passend.

Algemene eisen aan de eerste en tweede berekening

De informatie moet correct, duidelijk, evenwichtig en tijdig zijn. Verder moet het pensioenfonds bevorderen dat de informatie aanzet tot relevante actie.

De wet schrijft voor dat de eerste berekening voorafgaand aan de transitiedatum moet worden verstrekt, en een zo nauwkeurig mogelijke prognose bevat. Verder stelt de wet geen eisen met betrekking tot het moment waarop de eerste berekening verstrekt moet worden, behalve dat het ‘tijdig’ moet gebeuren. In het transitiebulletin van 24 april 2024 heeft de AFM aangegeven dat de informatie uiterlijk één maand voorafgaand aan de transitie verstrekt moet worden. In het transitiebulletin van 27 februari 2025 geeft de AFM aanwijzingen voor de termijnen waarbinnen de tweede berekening verstrekt moet worden. De AFM vindt dat de tweede berekening idealiter binnen 3 maanden en uiterlijk binnen 6 maanden verstrekt wordt. Voorziet een pensioenfonds dat de termijn van 6 maanden niet gehaald wordt, meld dit tijdig en onderbouwd bij de AFM. De Pensioenfederatie pleit ook voor zo snel mogelijk verstrekken, maar voorziet dat de door de AFM genoemde termijnen voor veel pensioenfondsden te kort gaat zijn.

Een pensioenfonds mag, binnen de wettelijke kaders, (al dan niet in overleg met de pensioenuitvoeringsorganisatie) zelf beslissen wanneer het de berekeningen verstrekt. Daarbij speelt de benodigde doorlooptijd voor het verstrekken van de informatie een belangrijke rol. De volgende elementen kunnen helpen bij het bepalen van een tijdstip:

Tabel 1

Niet te laat	Deelnemers willen graag weten of het verwachte pensioen hoger of lager uitvalt in de nieuwe regeling.
	Binnen een flexibele premiereregeling moet een groep de keuze maken tussen een vast en een variabel pensioen. Afhankelijk van het moment waarop een deelnemer deze keuze moet maken, moet voldoende tijd zijn om op deze keuze te kunnen oriënteren.
	Als de hoogte van de dekking van het partnerpensioen significant wijzigt, moet er voldoende tijd zijn om na te denken over mogelijke acties en eventueel actie te ondernemen.
	De AFM geeft aan dat de eerste berekening uiterlijk 1 maand voorafgaand aan het moment van overgang naar de nieuwe pensioenregeling verstrekt wordt.

	Voor de tweede berekening meldt de AFM, onder andere in het transitiebulletin van 27 februari 2025 , dat deze idealiter binnen drie maanden na overgang verstrekt wordt. Als er goede redenen zijn (jaarwerk is nog niet afgerond bijvoorbeeld) mag die termijn volgens de AFM tot maximaal zes maanden na transitie worden opgerekt.
Niet te vroeg	Hoe vroeger de eerste berekening wordt verstrekt, hoe groter de kans dat het verschil tussen de eerste en de tweede berekening groot is.
	Het lijkt voor de hand te liggen om de eerste berekening niet te verstrekken voor DNB het voorgenomen besluit om de pensioenen om te zetten naar de nieuwe regeling heeft goedgekeurd.

Kijk goed naar samenhang met reguliere pensioencommunicatie

Het is aan te raden de samenloop met de reguliere pensioencommunicatie, zoals het Uniform Pensioenoverzicht mee te nemen bij de keuze voor een moment waarop de eerste en tweede berekening verstrekt worden. Bij het bekijken van het communicatieplan beziet de AFM of voldoende is gekeken naar de samenhang en samenloop met de reguliere pensioencommunicatie. Het lijkt minder logisch om de eerste berekening te verstrekken vóórdat het UPO van het voorgaande jaar is verstrekt. Het UPO heeft als peildatum doorgaans 31 december van het jaar ervoor of 1 januari van het desbetreffende jaar. Zie paragraaf 2.2 voor aandachtspunten bij de peildatum.

Vorm van de eerste en tweede berekening

Pensioenfondsen mogen zelf de vorm bepalen waarin het de berekeningen op moment 3 en 4 verstrekt. Het pensioenfonds moet rekening houden met de kenmerken, status (voor zover bekend) en behoeften van de ontvanger van de informatie. Welke dit zijn en hoe het pensioenfonds hier rekening mee houdt staat in het Communicatieplan Transitie.

De wet bevat de verplichting om de scenariobedragen te tonen met behulp van de navigatiemetafoor, zoals die momenteel ook in het Uniform Pensioenoverzicht gebruikt wordt.

Reguliere wetgeving: melding van wijzigingen in een regeling

De wet stelt dat de werknemer binnen drie maanden geïnformeerd moeten worden over wijzigingen in de pensioenovereenkomst en het pensioenreglement (artikel 21, lid 2 Pw). Dit is andere informatie dan de informatie als bedoeld in artikel 150j, lid 3 Pw is. Voor deze informatie is in de wet geen termijn opgenomen en geldt dus de open norm. De in artikel 21, lid 2 Pw genoemde termijn van drie maanden dus niet voor de informatie als bedoeld in artikel 150j, lid 3 Pw.

Werk voor moment 3 en 4 met verschillende disciplines samen

Het is aan te raden de berekening die op moment 3 en 4 verstrekt wordt met meerdere disciplines samen te ontwikkelen. Het communicatiemoment kent naast de communicatieve uitdagingen, ook uitdagingen op uitvoeringstechnisch vlak. Verder spelen er vraagstukken op het gebied van timing, kanaalkeuze en de samenhang en/of samenloop met andere uitingen. Het moment, de vorm en de inhoud en het kanaal sluiten bij voorkeur zo goed mogelijk aan bij de behoefte

van de deelnemers, bij wat zij begrijpen en wat voor de uitvoering haalbaar is. Bovendien is het belangrijk de wettelijke informatieverplichting aan de werknemer rond de wijziging van de pensioenregeling in de aanpak te betrekken.

1.1.4 Moment 3: Eerste berekening

De eerste berekening voor deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden bevat naast bedragen (zie hoofdstuk 4 voor definities van deze bedragen en wijze van berekenen) de volgende gegevens:

- De persoonsgegevens van de deelnemer, gewezen deelnemer, gewezen partner of pensioengerechtigde.
- De naam en het contactadres van de uitvoerder.
- De peildatum waarop de informatie betrekking heeft (in paragraaf 2.2 wordt ingegaan op de term 'peildatum').
- Het karakter van de pensioenovereenkomst dan wel beroepspensioenregeling voor en na de peildatum.
- De pensioensoorten voor en na de peildatum, waarbij bij partnerpensioen onderscheid wordt gemaakt tussen partnerpensioen op opbouwbasis en partnerpensioen op risicobasis.
- De hoogte van de dekking van het nabestaandenpensioen voor en na de peildatum.
- Een (samenvatting van een) uitleg van de verschillen in bedragen zonder en met wijziging van de regeling (en een verwijzing naar een uitgebreide uitleg).
- Informatie over hoe vragen gesteld kunnen worden, over de interne klachtenprocedure en een verwijzing naar het pensioenregister.

Noem in de eerste berekening expliciet dat de ontvanger na de overstap opnieuw een berekening ontvangt en dat deze volgende berekening het kapitaal bevat waarmee de ontvanger is gestart.

1.1.5 Moment 4: Tweede berekening

De verplichte informatie-elementen in de tweede berekening zijn gelijk aan de eerste berekening. Aanvullend bevat de tweede berekening een uitleg van het verschil tussen de bedragen in de eerste en tweede berekening. Naar verwachting zal dit in de praktijk vaak een samenvatting zijn, met een verwijzing naar een uitgebreide uitleg online.

Neem in de tweede berekening de hoogte van het kapitaal op waar de betrokkene mee start in de nieuwe regeling.

Voor de tweede berekening stelt de wet geen eisen met betrekking tot het moment waarop deze verstrekt moet worden, behalve dat het 'tijdig' en na de transitie moet gebeuren. De AFM geeft aan, onder andere in het [transitiebulletin van 27 februari 2025](#), dat de tweede berekening idealiter binnen drie maanden na overgang verstrekt wordt. Als er goede redenen zijn (jaarwerk is nog niet afgerond bijvoorbeeld) mag die termijn volgens de AFM tot maximaal zes maanden na overgang worden opgerekt.

Vragen die kunnen helpen bij het kiezen van het moment voor het verstrekken van de tweede berekening:

1. Wanneer zijn de benodigde gegevens beschikbaar?
 - a. Lonen in het nieuwe jaar;
 - b. Mutaties in het afgelopen jaar;
 - c. Dekkingsgraad op transitiedatum;
 - d. Verdeling van het fondsvermogen en startkapitaal voor iedereen in de nieuwe regeling.
2. Wat is haalbaar met het oog op de capaciteit?
 - a. Wat is systeemtechnisch haalbaar? M.a.w. is het uitvoeren van de berekeningen in het nieuwe systeem mogelijk?
 - b. Wat is uitvoeringstechnisch haalbaar? Denk onder andere aan berekenen, samenvoegen gegevens, uitkomst berekeningen en teksten, printen en verzenden.
3. Wat kan nog meer meespelen bij de keuze?
 - a. Is het wenselijk om een bepaalde doelgroep voorrang te geven ten opzichte van een andere doelgroep?

1.2 Verstrekken: schriftelijk of digitaal

Bij het eerste en tweede moment (zie vorige paragraaf) gaat het om **'informer'**. Het is toegestaan deze informatie beschikbaar te stellen. Bijvoorbeeld op de website van het pensioenfonds.

Bij het derde en vierde moment gaat het om **'verstrekken'**. Verstrekken houdt in dat de informatie actief bij de betrokkene onder de aandacht wordt gebracht. De algemene regels voor de kanaalkeuze staan in artikel 49 Pw respectievelijk artikel 60 Wvb. Voor de transitiecommunicatie mag een pensioenfonds de eigen kanaalstrategie toepassen. Het standaard kanaal kan post of digitale communicatie (elektronisch⁶ of via de website⁷) zijn.

Bij communicatie via de website moet de deelnemer persoonlijk geattendeerd worden op nieuwe of gewijzigde informatie. Dit kan door middel van een notificatie. Doel van een notificatie is dat de deelnemer weet dat er aanleiding is om op de website te kijken. Een pensioenfonds kan iemand via e-mail notificeren als het e-mailadres bekend is én digitale communicatie is toegestaan. Notificeren kan ook via de Berichtenbox van Mijn.Overheid.nl. Een schriftelijke notificatie is passend als digitale communicatie is toegestaan, er geen aansluiting op de Berichtenbox is (van de pensioenuitvoerder of de ontvanger) en geen e-mailadres bekend is.

Als een pensioenfonds voor digitale communicatie heeft gekozen, is het belangrijk dat alle relevante doelgroepen zijn geïnformeerd en de mogelijkheid hebben gehad om aan te geven dat zij bij voorkeur de informatie schriftelijk ontvangen.

Heeft iemand aangegeven dat het voorkeurskanaal 'post' is, dan mag de wettelijk verplichte informatie niet deels schriftelijk verstrekt worden, met een verwijzing naar het resterende gedeelte online. De volledige set informatie moet dan schriftelijk verstrekt worden.

In de tabel hierna staan verschillende combinaties, met een mogelijke wijze van verstrekken. Met 'laag 1' wordt de informatie bedoeld die voor de desbetreffende persoon het meest relevant en begrijpelijk is. Met 'laag 2' wordt de uiting bedoeld met alle wettelijk verplichte elementen. Laag 3 is bijvoorbeeld het transitieplan, een gedetailleerde uitleg online, etc. In paragraaf 4.1 staat een toelichting op

⁶ Met elektronisch wordt hier bedoeld via e-mail of de Berichtenbox van Mijn.Overheid.nl

⁷ Met website wordt hier de mijnomgeving bedoeld.

gelaagd communiceren.

Met 'notificatie met inhoud' wordt een e-mailbericht of bericht via de Berichtenbox bedoeld, met informatie uit laag 1, echter zonder gevoelige persoonsgegevens zoals bedragen. Dit bericht bevat de oproep om laag 1 en laag 2 (met alle wettelijk verplichte elementen) te bekijken. Naar verwachting triggert een notificatie met inhoud vaker tot het bekijken van de bedragen dan een standaard bericht dat bijvoorbeeld de tekst 'er staat een bericht voor u klaar' bevat.

Tabel 2

Standaard kanaal is digitaal	
Voorkeur ontvanger: Post	Brief (laag 1) met bijlage (laag 2)
Voorkeur ontvanger: e-mail plus e-mailadres bekend of Berichtenbox	Notificatie (met inhoud) via e-mail of Berichtenbox Gelaagde informatie online (laag 1, 2 en 3)*
Geen voorkeur ontvanger plus e-mailadres bekend of Berichtenbox	Notificatie (met inhoud) via e-mail of Berichtenbox. Verwijzing naar informatie online (laag 1, 2 en 3)* Pdf met berekening (laag 2) is opvraagbaar
Geen voorkeur ontvanger of voorkeur ontvanger e-mail plus geen e-mailadres bekend en geen gebruik van Berichtenbox	Brief (samenvatting berekening, laag 1). Verwijzing naar informatie online (laag 1, 2 en 3)*.Pdf met berekening (laag 2) is opvraagbaar

Tabel 3

Standaard kanaal is post	
Voorkeur ontvanger: Post	Brief (laag 1) met bijlage (laag 2)
Voorkeur ontvanger: e-mail plus e-mailadres is bekend of Berichtenbox	Notificatie (met inhoud) via e-mail of Berichtenbox. Verwijzing naar informatie online (laag 1, 2 en 3)*
Voorkeur ontvanger: E-mail plus geen e-mailadres bekend en geen gebruik Berichtenbox	Brief (samenvatting berekening, laag 1). Verwijzing naar informatie online (laag 1, 2 en 3)* Pdf met berekening (laag 2) is opvraagbaar
Geen voorkeur	Brief (laag 1) met bijlage (laag 2)

*) Als een pensioenfonds een online omgeving heeft, waarin de berekeningen getoond worden lijkt het logisch hiernaar te verwijzen in plaats van naar een pdf in een online dossier. Omdat de tweede berekening vergeleken moet kunnen worden met de eerste berekening, is het aan te raden altijd ook een pdf in een online omgeving te plaatsen. Verwijst de notificatie naar een online omgeving, toon daar dan duidelijk dat er een pdf is en neem een link op naar deze pdf.

2. Beleidskeuzes voor de transitiecommunicatie

Voordat de eerste en tweede berekeningen gemaakt worden, zal (in afstemming met) het bestuur van een pensioenfonds meerdere beleidskeuzes moeten maken. Een aantal van deze keuzes staan in dit hoofdstuk. Idealiter worden deze beleidskeuzes weloverwogen gemaakt, waarbij ook de alternatieven worden overwogen. Onderzoek onder deelnemers kan helpen de keuzes gefundeerd te maken en de onderbouwing aantoonbaar.

2.1 Reglementair te bereiken pensioenaanspraken

De wet stelt dat de eerste en tweede berekening informatie moet bevatten over de hoogte van het reglementair te bereiken pensioen. Voor deze berekening is de reglementaire pensioenleeftijd relevant. Ondanks dat dit geen nieuw element in de wet is, is het de vraag wat wordt verstaan onder 'reglementaire pensioenleeftijd'. Is het mogelijk respectievelijk wenselijk voor de eerste en tweede berekening met verschillende leeftijden te rekenen? En met een andere leeftijd te rekenen dan voor het UPO?

Deze laatste vraag is relevant als de reglementaire pensioenleeftijd in de huidige/ oude en de nieuwe pensioenregeling verschilt. Denk aan 67 jaar in de huidige/ oude pensioenregeling en de AOW-leeftijd in de nieuwe pensioenregeling. In dat geval moet in principe worden gerekend met verschillende leeftijden (als de AOW-leeftijd 67 jaar en 3 maanden is of nog niet bekend is), tenzij het gebruik van dezelfde leeftijd kan worden gerechtvaardigd. Gezien het doel van de eerste en tweede berekening is het rekenen met dezelfde leeftijd een optie.

Wat zegt de wet over reglementaire pensioenleeftijd?

De verplichting om de reglementair te bereiken pensioenaanspraken op het UPO te zetten is ingevoerd bij de inwerkingtreding van de Pensioenwet. In de Memorie van Toelichting op de Pensioenwet staat het volgende⁸:

"Onder reglementair te bereiken pensioenaanspraken wordt verstaan: de pensioenaanspraken die bereikt zullen worden wanneer iemand tot de pensioendatum in dienst blijft onder voor het overige gelijkblijvende omstandigheden."

Er staat geen definitie van de term 'pensioendatum' in de Pensioenwet. De wet hanteert de term 'pensioendatum' in relatie tot de reglementaire pensioenleeftijd en de werkelijke leeftijd waarop het pensioen ingaat.

Met de inwerkingtreding van de Wet pensioencommunicatie was vanaf 1 januari 2016 de verplichting om de reglementaire pensioenleeftijd en de reglementair te bereiken pensioenaanspraken op te nemen vervallen. Deze verplichting is vanaf 13 januari 2019 opnieuw onderdeel van de wet door de implementatie van de Europese richtlijn IORP II.

⁸ Tweede Kamer, vergaderjaar 2005–2006, 30 413, nr. 3, bladzijde 201

In de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel staat het volgende ⁹:

“Onderdeel f schrijft voor dat informatie wordt verstrekt over de reglementaire pensioenleeftijd. Dit is de leeftijd waarop het pensioen op grond van het pensioenreglement ingaat. De reglementaire pensioenleeftijd staat reeds op het UPO. Dit onderdeel heeft dan ook geen gevolgen voor de praktijk. Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat, indien de pensioenovereenkomst voorziet in de mogelijkheid om de ingangsdatum van het pensioen te vervroegen of verlaten, de reglementaire pensioenleeftijd uiteraard kan afwijken van de datum waarop het pensioen in de praktijk ingaat.”

Ook voor de berekening van de scenariobedragen speelt de definitie van pensioenleeftijd een rol. In de toelichting op artikel 14b Uitvoering rekenmethodiek Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling staat over de te hanteren pensioenleeftijd het volgende: “Daarbij gaat het om de in de pensioenregeling opgenomen (standaard) pensioenleeftijd of pensioenrichtleeftijd. Deze pensioenleeftijd wordt steeds gebruikt voor de berekeningen ook als de individuele AOW-gerechtigde leeftijd eerder of later ligt.”¹⁰

Voor de eerste en tweede berekening is het belangrijk te kijken naar de pensioenleeftijd in het UPO. In de handleiding van het UPO staat hierover het volgende:

“Bij ‘Uw pensioengegevens’ moet worden opgenomen wat de in de pensioenregeling meest actueel bekende pensioenleeftijd van de deelnemer is. Mocht bij de pensioenuitvoerder bekend zijn wat de door de deelnemer gekozen pensioenleeftijd is, dan mag deze ook worden toegevoegd (ook als deze eventueel op andere wijze is vastgelegd, geef dan zo concreet aan hoe die is vastgelegd). Voor deelnemers moet duidelijk zijn of het te bereiken pensioen (zie punt (16) hierna) is gebaseerd op de vastgelegde/gekozen pensioenleeftijd of op basis van de pensioenleeftijd in de pensioenregeling. Is nog niet sprake van een gekozen pensioenleeftijd, dan is het aan te bevelen om in communicatie bij het UPO duidelijk te maken dat de pensioenleeftijd nog kan veranderen.

Als het UPO wordt verstrekt aan een gewezen deelnemer, dan wordt de voor de gewezen deelnemer relevante pensioenleeftijd getoond.”.

Conclusie

Het bepalen van de (reglementaire) pensioenleeftijd start met onderzoek wat in de pensioenregeling over de pensioenleeftijd staat. Globaal gezien kunnen pensioenregelingen de volgende pensioenleeftijden opleveren: de richtleeftijd, de AOW-leeftijd of de door de deelnemer gekozen leeftijd waarop het pensioen ingaat. Het kan zijn dat een pensioenfonds voor de eerste en tweede berekening voor de huidige/oud of nieuwe pensioenregeling met een andere leeftijd wil rekenen dan uit de pensioenregeling volgt, omdat de bedragen in de huidige/oude pensioenregeling en de nieuwe pensioenregeling dan beter vergelijkbaar zijn. Het pensioenfonds moet dan wel een goede basis hebben voor deze keuze. Een grond kan zijn dat er in de arbeidsovereenkomsten of cao een leeftijd is vastgelegd waarop de arbeidsovereenkomst van rechtswege eindigt. Ook ervaringscijfers van het pensioenfonds kunnen een rol bij spelen. Denk aan de leeftijd waarop mensen gemiddeld het pensioen in laten gaan.

⁹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2017–2018, 34 934, nr. 3 bladzijde 20

¹⁰ Staatscourant 2018 nr. 22286 23 april 2018, bladzijde 9

Ons advies is om in (de update van) het communicatieplan op te nemen welke leeftijd wordt gebruikt voor de huidige/oude en nieuwe pensioenregeling, licht dit toe en beschrijf hoe hierover wordt gecommuniceerd. Het is belangrijk dat in de eerste en tweede berekening duidelijk is wat er gebeurt. Leg bijvoorbeeld uit dat met één leeftijd wordt gerekend, maar de leeftijd waarop de inleg stopt verschilt. Of leg uit waarom de leeftijden verschillen. Doe dit in elke laag. In laag 1 kan dit heel compact.

2.2 Samenloop met UPO

Pensioenfondsen zijn ook in het jaar van de overgang verplicht een Uniform Pensioenoverzicht (UPO) te verstrekken. De Pensioenfederatie heeft een model ontwikkeld waarin het UPO-model en de tweede berekening gecombineerd wordt. We noemen deze variant van het UPO een Transitie UPO (TUPO). Net als de UPO-modellen is dit model (na advies van de AFM) vastgesteld door de minister. Het TUPO-model voor 2025 met toelichting staat op www.pensioenmodellen.nl.

Het TUPO toont zowel het pensioen in de regeling zonder wijziging (op 31 december), als direct na de transitie (1 januari). Het TUPO vervangt daarmee zowel UPO's met peildatum 31 december als UPO's met peildatum 1 januari.

Het is aan het pensioenfonds of het gebruik maakt van het TUPO. Kiest het voor het gebruiken van het TUPO, dan moet het pensioenfonds gebruik maken van het model dat ontwikkeld is. Kiest het hier niet voor, dan moet het zowel de tweede berekening (zonder verplicht model of format), als het reguliere UPO (verplicht model) verstrekken.

2.3 Peildatum bepalen

De wet stelt dat de informatie voor en na de transitiedatum informatie bevat over de peildatum waarop de informatie betrekking heeft¹¹. Wat onder peildatum wordt verstaan, kan worden afgeleid uit meerdere bepalingen¹² waarin de term 'peildatum' is opgenomen. Op basis van deze bepalingen kan worden gesteld dat de peildatum gelijk is aan de transitiedatum.

Voor de tweede berekening levert deze definitie geen probleem op. De tweede berekening wordt immers na de overgang verstrekt. De peildatum is dan altijd gelijk aan het transitiemoment.

Voor de eerste berekening ligt het ingewikkelder om het transitiemoment als peildatum te hanteren. Het transitiemoment ligt immers in de toekomst. De feitelijke stand van de persoonlijke gegevens en financiële positie van het pensioenfonds op de transitiedatum zijn nog onbekend. De transitiedatum is in dat geval niet de peildatum, maar de projectiedatum. De peildatum ligt voor de transitiedatum.

Een pensioenuitvoerder kan voor de eerste berekening kiezen uit de volgende varianten voor de peildatum:

1. De peildatum is een datum in het verleden. Deze datum is voor deze berekening de fictieve overgangsdatum. Dat betekent dat de informatie de hoogte van het pensioen toont zonder en met de nieuwe pensioenregeling alsof de overgang op de peildatum was.

¹¹ Artikel 46a, lid 1, sub c Besluit Uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling

¹² Artikel 46a, lid 1, sub d tot en met f Besluit Uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling

Bijvoorbeeld 1 juli 2025 in geval van overgang op 1 januari 2026.

of

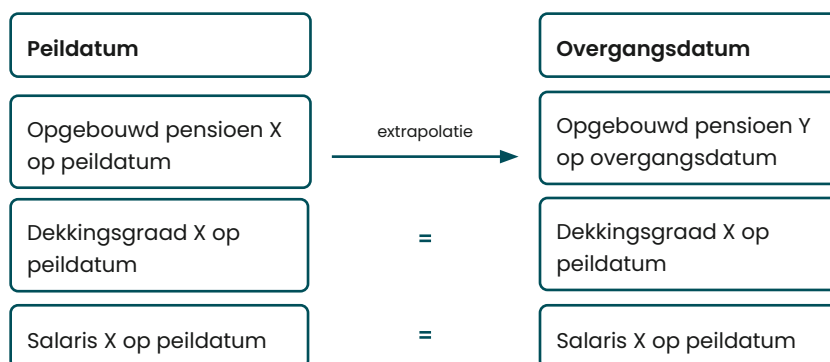
- De persoonlijke gegevens op de peildatum in het verleden (bijvoorbeeld 1 juli 2025) worden gebruikt om een inschatting te maken van de hoogte van het pensioen zonder en met de nieuwe pensioenregeling op overgangsdatum (de projectiedatum). Voor de inschatting van de verdeling van het fondsvermogen wordt de financiële positie op de peildatum gebruikt.

Uitgangspunt bij beide varianten is dat wijzigingen in de situatie van de deelnemer na de peildatum in het verleden niet meer worden verwerkt in de berekening van de bedragen. Dit gegeven moet duidelijk worden gecommuniceerd.

Voorbeeldtekst 1: Uitleg
peildatum in variant 2

“Wij hebben gekeken hoeveel pensioen u op 1 juli 2025 had opgebouwd. Vervolgens hebben we een inschatting gemaakt van uw pensioen op 1 januari 2026 en uw uiteindelijke pensioen als u het laat ingaan op uw 68e.

Schematisch ziet
variant 2 er als volgt uit:

2.4 Dekkingsgraad op peildatum eerste berekening

Het kan voorkomen dat de dekkingsgraad op de peildatum aanzienlijk hoger is dan de dekkingsgraad in de maanden ervoor en de inschatting is dat dit om een tijdelijk effect gaat. Zo'n tijdelijke stijging kan bijvoorbeeld veroorzaakt worden door besluiten of uitingen op geopolitiek vlak. In dat geval kan worden overwogen in de eerste berekening te rekenen met de beleidsgraad op de peildatum. Uiteraard moet het gebruik van de beleidsdekkingsgraad duidelijk blijken uit de informatie in de eerste berekening.

2.5 Moment verstrekken berekeningen

Zoals eerder in dit document benoemd is 'tijdigheid' een open norm die ruimte laat voor een eigen invulling. Voor de eerste berekening spelen naar verwachting vooral uitvoeringstechnische factoren een rol bij het kiezen van een moment. Bij de tweede berekening is dit mogelijk ook de financiële situatie kort voor de overgang. Als de dekkingsgraad dicht bij een grens ligt die van belang is voor de verdeling van het fondsvermogen, is het belangrijk zeker te weten wat de definitieve dekkingsgraad is. Het is immers onwenselijk om een bepaalde verdeling te communiceren in de tweede berekening, die uiteindelijk anders uitvalt. Ligt de dekkingsgraad meer in het midden van een 'zone' voor een bepaalde verdeling, dan is snel verstrekken van de tweede berekening eerder denkbaar.

2.6 Nominale bedragen in de nieuwe regeling

In een uitkeringsovereenkomst bouwt een deelnemer een vastgestelde pensioenuitkering op. Een premieovereenkomst kent een vaste premie, maar geen vooraf bepaalde, vastgestelde hoogte van een pensioenuitkering. De belangrijkste elementen van het vermogen voor pensioen is het resultaat van de inlegplus het rendement. Dit vermogen wordt gedurende de uitkeringsfase gebruikt voor de financiering van een variabele pensioenuitkering.

Bij een flexibele premieovereenkomst spreekt de wet over 'kapitaal voor pensioen'. Dit kapitaal wordt vanaf het moment dat iemand het pensioen in heeft laten gaan gebruikt voor de financiering van een variabele pensioenuitkering of omgezet in een vaste pensioenuitkering.

Het onderscheid tussen 'vermogen voor pensioen' en 'kapitaal voor pensioen' geldt niet voor de communicatie. In de communicatie kunnen voor beide regelingen bijvoorbeeld de termen 'kapitaal', 'vermogen' en 'pensioenpot' gebruikt worden.

Voor een premieovereenkomst lijkt het minder voor de hand te liggen om te communiceren in nominale pensioenuitkeringen. De wet schrijft echter (indirect) voor dat ook bij een solidaire en flexibele premieovereenkomst een nominale pensioenuitkering gecommuniceerd moet worden:

*"Voor zover de informatie betrekking heeft op het reglementair te bereiken ouderdomspensioen voor deelnemers of de opgebouwde aanspraken op ouderdomspensioen voor gewezen deelnemers, wordt deze informatie **tevens** weergegeven op basis van een pessimistisch scenario, een verwacht scenario en een optimistisch scenario".*

Berekening: UPO-methode

Voor de berekeningsmethode verwijzen wij naar de toelichting bij de UPO-modellen. Daarin staat dat voor het opgebouwde pensioen op de peildatum¹³ en het reglementair te bereiken pensioen in de nieuwe pensioenregeling de mediane uitkomst van de URM-berekening in termen van een uitkering wordt getoond.

Voor de berekening wordt het kapitaal op de peildatum (inclusief (een inschatting van) het verdeelde fondsvermogen) als startpunt genomen. Dit kapitaal wordt vermeerderd met toekomstige beleggingsrendementen vanaf peildatum tot aan de reglementaire pensioenleeftijd. Bij de berekening van het reglementair te bereiken pensioen voor de actieve deelnemers wordt aan het kapitaal op de peildatum ook de toekomstige premie-inleg bij doorwerken tot deze leeftijd toegevoegd.

Voor de beleggingsrendementen wordt de P-set van DNB zonder correctie voor inflatie gebruikt. Op basis van alle uitkomsten via de URM, worden de bijbehorende pensioenbedragen berekend met de rente uit het desbetreffende scenario en de verwachte sterftegrondslagen van de pensioenuitvoerder. De middelste uitkomst is het opgebouwde c.q. reglementair te bereiken pensioen.

¹³ Voor de definitie van peildatum verwijzen wij naar paragraaf 2.2. in hoofdstuk 2. Als in de eerste berekening voor de peildatum variant 2 wordt gebruikt, lees dan in plaats van peildatum 'overgangsdatum'.

Plus- en minpunten UPO-methode

Een pluspunt van de UPO-methode is dat deze methodiek ook wordt gebruikt in het UPO na de transitie.

Minpunt is dat de bedragen met en zonder wijziging van de regeling niet goed vergelijkbaar zijn. De verwachte nominale uitkomst is in de nieuwe pensioenregeling hoger dan de huidige/oude pensioenregeling, als de oude regeling een uitkeringsovereenkomst is. Dit komt doordat in een premieregeling de (verwachte) rendementen op de beleggingen meetellen in het pensioenvermogen, respectievelijk het pensioenkapitaal. Hoe jonger de deelnemer, hoe groter het verschil. In de een uitkeringsovereenkomst worden mogelijke toeslagen (gefinancierd uit de toekomstige rendementen) niet meegenomen in de berekening.

Advies: Neem de ontvanger mee van oud naar nieuw

We adviseren bij de overstap van een uitkeringsovereenkomst naar een premieregeling een tussenstap op te nemen. Een andere benaming voor deze tussenstap is 'de sluis'. Het gebruik van 'de sluis' is niet verplicht.

Deze tussenstap betekent dat we twee of een **extra** bedrag(en) communiceren. De tussenstap toont het opgebouwde en reglementair te bereiken pensioen (actieve deelnemer) of (enkel) het opgebouwde pensioen (gewezen deelnemer) zien, berekend met een risicovrije rente. De extra bedragen zijn te vergelijken met het opgebouwde en reglementair te bereiken pensioen in de oude/huidige pensioenregeling.

Vervolgens wordt het opgebouwde en reglementair te bereiken pensioen (actieve deelnemers) of het opgebouwde pensioen (gewezen deelnemers) met de hiervoor beschreven UPO-methode getoond. Op deze manier nemen we de (gewezen) deelnemers mee bij de sprong naar het hogere bedrag dat de UPO-methodiek voor een premieregeling oplevert. In het kader staat een voorbeeldtekst voor de manier waarop een pensioenfonds de nominale bedragen na transitie in berekening 1 en 2 kan presenteren.

*Voorbeeldtekst 2:
Voorbeeld voor het
tonen van nominale
bedragen in de
nieuwe regeling*

Uw pensioen als we geen rekening houden met koopkracht:

Houden we geen rekening met een stijging van de prijzen, dan is dit uw opgebouwde en verwachte pensioen in de nieuwe regeling:

Opgebouwd: € 450 bruto per maand
Verwacht: € 950 bruto per maand.

Bij de berekening zijn we ervan uitgegaan dat de beleggingen weinig opleveren.

Rekenen we de verwachte opbrengst van beleggingen mee, dan is dit uw opgebouwde en verwachte pensioen:

Opgebouwd: € 570 bruto per maand
Verwacht: € 1.600 bruto per maand.

Het laatste bedrag staat ook op uw pensioenoverzicht. Dit is uw 'te bereiken pensioen'.

2.7 Vergelijkbaarheid van de bedragen

In het verlengde van het vorige punt speelt bij de ontvanger van de informatie de vraag: wat veroorzaakt verschillen tussen bedragen zonder en met wijziging van de regeling? Deels ontstaan verschillen door wijziging van de regeling en deels door verschillen in de berekeningsmethodiek. Een veelgehoorde uitspraak is dat het 'appels en peren' zijn.

De Pensioenfederatie is van mening dat het wenselijk is dat de meest vergelijkbare bedragen vooraan staan in de communicatie. Dit is de reden dat in het voorbeeld voor laag 1 van de eerste en tweede berekening het te verwachten pensioen als een reëel bedrag (middelste uitkomst URM berekening) staat.

2.8 Uitleg van de verschillen

De wet¹⁴ stelt dat de eerste en tweede berekening een uitleg moet bevatten van de verschillen op individueel niveau. Naar verwachting is dit technisch gezien complex (of zelfs niet mogelijk) en is een uitleg van alle factoren die voor een verschil zorgen moeilijk te begrijpen. Een werkwijze die zo dicht mogelijk de wettelijke verplichting benadert, is een zo duidelijke mogelijke uitleg te geven van de verschillen op hoofdlijnen en te verwijzen naar een meer gedetailleerde uitleg (eventueel voor segmenten) online. De Pensioenfederatie heeft een aanpak voor het maken van de uitleg en voorbeeldteksten uitgewerkt.

Belangrijk aandachtspunt zijn de uitgangspunten waarop de AFM de nadruk legt zoals de mate waarin rekening wordt gehouden met verschillende doelgroepen. Zie voor meer uitgangspunten van de AFM hoofdstuk 5.

2.9 Compensatie

De wet¹⁵ stelt dat de eerste en tweede berekening informatie moet bevatten over de compensatie voor afschaffing van de doorsneesystematiek (als er afspraken over een compensatie zijn gemaakt).

"Indien afspraken zijn gemaakt over compensatie in de vorm van het toekennen van extra pensioenaanspraken aan deelnemers, de inhoud van deze afspraken en het financieringsplan voor de compensatie waarbij inzichtelijk wordt gemaakt in welke mate welke bron ingezet zal worden."

Het is een uitdaging dit op begrijpelijke wijze te doen. Het lijkt onwenselijk om gedetailleerde informatie over de compensatie te geven aan mensen die naar verwachting geen compensatie krijgen. Het advies van de Pensioenfederatie is:

1. wees voorzichtig met het geven van gedetailleerde informatie als het nog niet zeker is of iemand wel of geen compensatie krijgt.
2. toon informatie over het feit dat iemand naar verwachting géén compensatie krijgt niet bij de persoonlijke bedragen. Deze informatie kan bijvoorbeeld in een toelichting opgenomen worden aan het einde van het document en op de website.

¹⁴ Artikel 150j, lid 3 Pw/artikel 145i, lid 3 Wvb: "..., waarbij de pensioenuitvoerder de verschillen tussen de prognose en de vastgestelde informatie toelicht."

¹⁵ Artikel 150j lid 3 jo. lid 2, sub c Pw/artikel 145j, lid 3 jo. lid 2, sub c.

Voor alle doelgroepen geldt dat de informatie gelaagd mag worden aangeboden, mits de belangrijkste boodschap in de eerste c.q. tweede berekening staat.

De Pensioenfederatie heeft een aanpak voor het tonen van de uitleg en voorbeeldteksten voor de uitleg uitgewerkt. Hierin komt ook de compensatie aan bod. Deze staan in het inspiratiedocument “aanpak uitleg verschillen”.

2.10 Rol van vermogen respectievelijk kapitaal voor pensioen in de transitiecommunicatie aan (gewezen) deelnemers

De term vermogen wordt in de Pensioenwet gebruikt bij een solidaire premieovereenkomst. Bij een flexibele premieovereenkomst spreekt de Pensioenwet over kapitaal. In de communicatie hoeft dit onderscheid niet te worden aangehouden.

In de nieuwe pensioenregelingen speelt de ontwikkeling van het vermogen respectievelijk kapitaal voor pensioen een belangrijke rol. In het Uniforme Pensioenoverzicht voor actieve en gewezen deelnemers dat hoort bij de solidaire en flexibele premieovereenkomst staat de waarde van het vermogen respectievelijk kapitaal op de peildatum. Toon daarom het ‘startkapitaal’ in de tweede berekening. Dit bedrag hoeft niet uitgesplitst te worden. Doe dit zowel in laag 1 (de samenvatting) als laag 2. Op dat moment is de hoogte van het ‘startkapitaal’ bekend.

Beschrijf in de eerste berekening de rol van vermogen of kapitaal voor pensioen in de nieuwe pensioenregeling. En noem dat in de volgende berekening het kapitaal staat, waarmee de deelnemer is gestart in de nieuwe regeling.

*Voorbeeldtekst 3
Voorbeeld introductie
kapitaal voor pensioen
in de eerste berekening*

Deze berekening geeft een eerste indruk van uw pensioen in de nieuwe pensioenregeling. De pensioenregeling die nu nog geldt, stopt op 31 december 2024. In de nieuwe pensioenregeling bouwt u een kapitaal voor uw pensioen op. Het pensioen dat u op 31 december 2024 heeft opgebouwd zetten we om naar een kapitaal voor uw pensioen in de nieuwe pensioenregeling. Na de overstap krijgt u weer een berekening. U ziet dan het kapitaal waarmee u start.

In de informatie aan pensioengerechtigden is het tonen van kapitaal niet verplicht. Het kapitaal mag uiteraard getoond worden, maar er zijn verschillende redenen dit niet te doen:

- vooral de uitkering is relevant voor een pensioengerechtigde.
- de stap van kapitaal naar uitkering wordt beïnvloed door veel factoren.
- naarmate het kapitaal kleiner wordt, kan de pensioengerechtigde (onterecht) ongerust worden over de hoogte van de uitkering en mogelijk denken dat de pot leeg raakt.
- de communicatieve toegevoegde waarde van het tonen van een kapitaal is beperkt; wat is de boodschap?

2.11 Verwerken van mutaties

Pensioenfondsen (pensioenuitvoeringsorganisaties) hebben naar verwachting een aantal maanden nodig om de transitie volledig uit te voeren en het fondsvermogen te verdelen volgens de afspraken van de partijen die gaan over de pensioenregeling. Pas daarna kan de transitie formeel worden afgerond. Dit kan bijvoorbeeld met het vaststellen van het jaarverslag.

Voor de tweede berekening moet duidelijk zijn hoe het fondsvermogen verdeeld wordt. De verdeling vindt plaats op basis van een stand in de administratie die zo correct mogelijk is.

Hoe eerder de tweede berekening wordt verstrekt, hoe groter de kans dat er nog mutaties worden doorgegeven met terugwerkende kracht. Dit kunnen mutaties zijn die van invloed zijn op de persoonlijke (financiële) situatie van een deelnemer, gewezen deelnemer, gewezen partner en pensioengerechtigde op de transitiedatum.

Ook ná het afronden van de transitie, is het mogelijk dat mutaties met terugwerkende kracht worden doorgegeven. In het communicatieplan dat onderdeel is van het implementatieplan moet staan hoe correcties (inclusief correcties met terugwerkende kracht) verwerkt worden.

De Pensioenfederatie raadt daarnaast aan na te denken over het beleid met betrekking tot:

- a. Het doorgeven van mutaties. Mogelijk is het wenselijk werkgevers nadrukkelijk op te roepen mutaties tijdig (of voor een bepaalde datum) door te geven.
- b. Correcties naar aanleiding van een mutatie.

Van belang is dat het beleid voldoende is toegespitst op de transitie.

2.12 Ontwikkeling van het pensioen na ingang

De wet¹⁶ verplicht pensioenfondsen om de ontwikkeling van het verwachte scenario na pensioeningang weer te geven in een pessimistisch, verwacht en optimistisch scenario. In principe maakt een pensioenfonds een prognose van het verwachte pensioen 10 jaar na ingang (op reglementaire pensioenleeftijd). Omdat de scenarioset die geldt op de reglementaire pensioenleeftijd nog niet beschikbaar is op het moment dat de eerste en tweede berekening worden gemaakt, is een andere aanpak nodig.

In ieder scenario worden de (reële) pensioenbedragen geprognoseerd tot 10 jaar na de reglementaire pensioenleeftijd. Voor het verwachte pensioen op de ingangsdatum wordt het 50e percentiel genomen van de uitkomsten in termen van een uitkering. Voor ieder scenario wordt de cumulatieve mutatie na ingang bepaald door het pensioen 10 jaar na ingang te delen door het pensioen op de ingangsdatum uit het desbetreffende scenario. Van de aldus verkregen mutatiefactoren worden het 5e, het 50e en het 95e percentiel genomen. Voor het pessimistische scenario na ingang wordt de mutatiefactor van het 5e percentiel vermenigvuldigd met het verwachte pensioen bij ingang. Voor het optimistische scenario na ingang wordt de mutatiefactor van het 95e

¹⁶ Artikel 150j lid 3 jo. lid 2, sub b Pw/artikel 145i, lid 3 jo. lid 2, sub b Wvb

percentiel vermenigvuldigd met het verwachte pensioen bij ingang. Voor het verwachte scenario na ingang wordt het 50e percentiel van de mutatiefactoren vermenigvuldigd met het verwachte pensioen bij ingang.

Aandachtspunt is dat deze benaderingsmethode voor de huidige/oude pensioenregeling een te positief beeld kan geven van de verhoging(en) na pensioeningang. Of dit zo is en de mate waarin het beeld dan te positief is verschilt per pensioenfonds. We raden aan hiernaar te kijken. Als voor dit punt een generieke oplossing wordt bedacht, zal dit servicedocument worden aangepast.

2.13 Wat als de pensioenen niet worden omgezet (niet invaren)

Als de opgebouwde pensioenen niet worden omgezet, dan is het tonen van de pensioenen mét wijziging een uitdaging. Er blijft een deel achter in de 'oude' regeling en de deelnemer start met opbouw in de nieuwe regeling. Het lijkt niet logisch om dit met één navigatiemetafoor te laten zien. De deelnemer kan dan immers niet zien hoeveel achterblijft en hoe hoog de verwachte opbouw in de nieuwe regeling is. Er is geen vergelijk mogelijk (wat juist de gedachte is van de eerste en tweede berekening). Het TUPO is niet bruikbaar voor deze situatie.

Een mogelijke aanpak is dan met drie navigatiemetaforen te werken: Eén navigatiemetafoor die het verwachte pensioen zonder wijziging laat zien. En twee navigatiemetaforen voor het verwachte pensioen als de nieuwe regeling van kracht is. Van deze twee toont de eerste het verwachte pensioen dat de deelnemer gaat opbouwen in de nieuwe regeling. De tweede toont het verwachte pensioen op basis van het pensioen dat achterblijft in de oude regeling (en niet verder aangroeit door inleg). Zo ziet een deelnemer dat de opgebouwde aanspraak (onderaan de navigatiemetafoor) is achtergebleven in de oude regeling en hoe deze aanspraak zich naar verwachting ontwikkelt. En de deelnemer ziet dat er geen startkapitaal is in de nieuwe regeling, maar wel een verwacht pensioen door toekomstige inleg.

2.14 Grote hoeveelheid informatie

De hoeveelheid informatie die gecommuniceerd moet worden op verschillende momenten is groot. De informatie is soms ook erg technisch van aard. De AFM moedigt aan dat gelaagd wordt gecommuniceerd. Dit betekent dat de meest belangrijke elementen actief worden gecommuniceerd en verwezen wordt naar uitgebreide informatie in de volledige berekening of online.

3. Bedragen in de eerste en tweede berekening

3.1 Scenariosets: welke kunnen of moeten worden gebruikt

Voor de eerste berekening raden wij aan om de laatst gepubliceerde scenarioset van DNB te gebruiken. Dit vraagt om een goede afstemming tussen uitvoering en communicatie, omdat het moment van opstellen en verzenden van de berekening van invloed is op de scenarioset die gebruikt wordt. Voor de tweede berekening raden wij aan om dezelfde scenarioset te gebruiken als voor het bepalen van het 'startkapitaal' inclusief de verdeling van het fondsvermogen.

3.2 Navigatiemetafoor

De wet stelt dat voor het tonen van de bedragen in het pessimistische, verwachte en optimistische scenario de navigatiemetafoor gebruikt moet worden, zoals ook in het UPO gebeurt en op mijnpensioenoverzicht.nl.

- De bedragen bij de navigatiemetafoor zijn altijd drie scenario's van uitkeringen in euro's van nu onder verschillende economische omstandigheden voor het rendement, de rente en de inflatie. In de UPO's voor de Wtp-regelingen staat er geen bedrag meer onderaan de pijlen. Het advies is in de eerste en tweede berekening hierbij aan te sluiten en geen bedrag onderaan de pijlen te tonen.

Aandachtspunten voor communicatie bij het gebruik van de navigatiemetafoor:

- Mogelijk denkt een deel van de deelnemers dat het niet om een 'range' gaat, maar om drie mogelijke uitkomsten. Dit misverstand kan ondervangen worden door duidelijk te maken dat het pensioen naar verwachting tussen het laagste en hoogste bedrag uitkomt.
- Het optimistische scenario kan hoog uitvallen in een premieregeling, zeker als een deelnemer jong is. Het advies is bij groepen waarbij het hoogste bedrag zeer hoog uitvalt uit te leggen waardoor dit komt. De voorbeeldtekst in hoofdstuk 4 bevat een eenvoudige uitleg.
- Bedenk dat veel deelnemers het concept 'koopkracht' moeilijk vinden. Ook hier is gelaagde communicatie aan te raden. Biedt bijvoorbeeld een uitleg op de website.
- Dit geldt ook voor de scenario's. Wat houdt 'als het heel erg tegenzit' en 'als het heel erg meezit' in? Wat is de kans op elk bedrag? En hoe kan een deelnemer de bedragen lezen? Een pensioenfonds kan verwijzen naar een uitleg online. De Pensioenfederatie werkt aan een geactualiseerde set voorbeeldteksten voor een toelichting op de scenariobedragen.
- Als de opgebouwde pensioenen niet worden omgezet naar de nieuwe pensioenregeling, is het gebruik van slechts twee navigatiemetaforen niet logisch. Zie het vorige hoofdstuk.
- De scenario's van de ontwikkeling van het verwacht pensioen na pensioeningang tonen naar verwachting geen extreme uitkomsten. Is dat

niet het geval dan kan worden overwogen ‘heel erg’ niet toe te voegen bij het pessimistische en optimistische scenario.

De voorbeeldteksten bij de navigatiemetafoor staan in hoofdstuk 4.

3.3 Afronden van bedragen

Aan te raden is om de geprognoseerde pensioenbedragen in de eerste en tweede berekening af te ronden. Niet afgeronde bedragen suggereren een gegarandeerde uitkomst. De tabel hierna toont hoe bedragen op jaarbasis of maandbasis kunnen worden afgerond. De tabel hierna staat ook in de toolkit communiceren in scenario's.

Tabel 4

Bedrag	Werkwijze	Voorbeeld
<2 euro	scenario's niet tonen	Omdat het pensioen dat u kunt verwachten erg klein is, kunnen we geen scenario's tonen
2-200 euro	scenario's afronden op 1 euro	Als het heel erg tegenzit ontvangt u € 43 euro bruto per jaar
200-500 euro	scenario's afronden op 5 euro	Als het heel erg tegenzit ontvangt u € 245 euro bruto per jaar
500 - 2000 euro	scenario's afronden op 10 euro	Als het heel erg tegenzit ontvangt u € 1.570 euro bruto per jaar
2000 of meer	scenario's afronden op 20 euro	Als het heel erg tegenzit ontvangt u € 2.580 euro bruto per jaar

3.4 Overzicht van de bedragen in eerste en tweede berekening

Hierna beschrijven we per doelgroep welke bedragen moeten worden gecommuniceerd en hoe deze kunnen worden berekend. Alle bedragen moeten worden getoond zonder en mét wijziging van de regeling. Als een pensioenfonds de eerder opgebouwde aanspraken invaart, gaat het bij de bedragen mét wijziging van de regeling dus om de pensioenen in de nieuwe regeling.

1. Deelnemer (tabel 5)
 - 1.1. Ouderdomspensioen
 - Opgebouwde pensioenaanspraak op peildatum (als uitkering, nominaal bedrag)
 - Reglementair te bereiken pensioen (als uitkering, nominaal bedrag)
 - Te bereiken pensioen als reëel bedrag in drie scenario's weergegeven in de navigatiemetafoor
 - Ontwikkeling pensioen na ingang

Van het verwacht scenario van het reglementair te bereiken als reëel bedrag de mogelijke ontwikkeling na ingang in drie scenario's weergegeven in de navigatiemetafoor.

1.2. Als van toepassing:

- Partnerpensioen
 - bij overlijden tijdens dienstverband bij overlijden na pensioeningang
 - opgebouwde aanspraak op peildatum in het kader van overgangsrecht
- Wezenpensioen
 - bij overlijden
 - opgebouwde aanspraak op peildatum in het kader van overgangsrecht
- Arbeidsongeschiktheid
 - ingegane uitkering
 - hoogte dekking, duur uitkering
 - premievrije pensioenopbouw

2. Gewezen deelnemer (tabel 6)

2.1. Ouderdomspensioen

- Opgebouwde pensioenaanspraak op peildatum (als uitkering, nominaal bedrag)
- Opgebouwde pensioenaanspraak als reëel bedrag in drie scenario's weergegeven in de navigatiemetafoor
- Ontwikkeling pensioen na ingang (als uitkering):
Van het verwacht scenario van het reglementair te bereiken de mogelijke ontwikkeling na ingang in drie scenario's weergegeven in de navigatiemetafoor

2.2. Als van toepassing:

- Partnerpensioen
 - bij overlijden na pensioeningang (als uitkering, nominaal bedrag)
 - opgebouwde aanspraak op peildatum in het kader van overgangsrecht (als uitkering, nominaal bedrag)
- Wezenpensioen
 - opgebouwde aanspraak op peildatum in het kader van overgangsrecht (als uitkering, nominaal bedrag)
- Arbeidsongeschiktheid
 - ingegane uitkering
 - premievrije pensioenopbouw

3. Gepensioneerde (tabel 7)

3.1. Ouderdomspensioen

- Pensioenrecht op peildatum/transitiedatum.

3.2. Als van toepassing:

- Partnerpensioen
- Wezenpensioen

4. Partnerpensioen: ingegaan (tabel 8)

4.1. Pensioenrecht op peildatum/transitiedatum.

5. Wezenpensioen: ingegaan (tabel 9)

5.1. Pensioenrecht op peildatum/transitiedatum.

6. Arbeidsongeschiktheid: ingegaan arbeidsongeschiktheidspensioen (tabel 10)
 - 6.1. Pensioenrecht op peildatum/transitiedatum.
 - 6.2. Informatie over premievrije opbouw. Voor de premievrije opbouw gaan we ervan uit dat de deelnemer gezien wordt als actieve deelnemer.
 - 6.3. Indien van toepassing informatie als gewezen deelnemer.
7. Gewezen partner in geval van conversie (tabel 11)
 - 7.1. Ouderdomspensioen
 - Opgebouwde pensioenaanspraak op peildatum (als uitkering, nominaal bedrag)
 - Opgebouwde pensioenaanspraak als reëel bedrag in drie scenario's weergegeven in de navigatiemetafoor
 - Ontwikkeling pensioen na ingang
Van het verwacht scenario van het reglementair te bereiken de mogelijke ontwikkeling na ingang in drie scenario's weergegeven in de navigatiemetafoor
8. Gewezen partner in geval van verevening (tabel 12)
 - 8.1. Bijzonder partnerpensioen

3.5 Tabellen: duiding en berekening van de verplicht te communiceren bedragen

In de hierna opgenomen tabellen duiden we elk bedrag dat op grond van artikel 150j lid 3 Pw respectievelijk 145i, lid 3 Wvb moet worden gecommuniceerd. De berekeningen van deze bedragen moet een pensioenfonds vóór en na de transitie maken. Uitgangspunt is dat de berekening na de transitie op dezelfde manier gebeurt als voor de transitie.

Voor de definitie van peildatum verwijzen wij naar paragraaf 2.2 in hoofdstuk 2. Als in de eerste berekening voor de peildatum variant 2 wordt gebruikt, moet in het schema hierna in plaats van peildatum 'overgangsdatum' gelezen worden.

Tabel 5

1. actieve deelnemer				
Nr	Bedrag	Zonder wijziging regeling (huidige/oude pensioenregeling)	Met wijziging regeling (nieuwe pensioenregeling)	Opmerkingen
1.1	Ouderdomspensioen Opgebouwde pensioenaanspraak ("nominaal")	Definitie: Op peildatum opgebouwde pensioenaanspraak (of geprognosticeerde aanspraak als gerekend wordt met een datum in de toekomst)	Definitie: Indicatie pensioenuitkering als deelnemer op de peildatum ¹⁷ stopt met opbouwen pensioen.	
		Berekening (= Meting): De stand van de pensioenopbouw op de peildatum inclusief toeslagverleningen, verlagingen en waardeoverdracht(en).	Berekening: • Advies is om de UPO-methode te hanteren. • Advies is om een tussenstap op te nemen. Op deze manier wordt ontvanger meegenomen van de oude naar de nieuwe wereld. <i>UPO-methode</i> • Bereken de kapitalen met de URM-systematiek op basis van het kapitaal op de peildatum vermeerderd met toekomstige beleggingsrendementen vanaf peildatum met de P-set van DNB, zonder correctie voor inflatie, tot de reglementaire pensioenleeftijd. • Bereken voor elk scenario de bijbehorende pensioenuitkering, met de rente in het betreffende scenario op de reglementaire pensioenleeftijd en de sterftegrondslagen van de pensioenuitvoerder. Daarbij wordt, indien van toepassing, rekening gehouden met de verdeling van het kapitaal in uitkerings- en spreidingsvermogen en een eventuele aanvulling vanuit de solidariteitsreserve (voor zover het beleid daarin voorziet).	NB1: In de eerste berekening is het kapitaal op de overgangsdatum een inschatting van de waarde van de opgebouwde pensioenaanspraken plus een schatting van het deel van het fondsvermogen dat is toegekend aan de deelnemer. NB 2: Het kapitaal genoemd bij NB1 wordt niet op de eerste berekening getoond. NB 3: Er is geen verplichting om verevend ouderdomspensioen te tonen. Advies is om aan te sluiten bij de reguliere werkwijze.

¹⁷ Als variant twee voor de peildatum wordt gebruikt in de eerste berekening, moet hierna overal 'overgangsdatum' gelezen worden in plaats

1. actieve deelnemer				
Nr	Bedrag	Zonder wijziging regeling (huidige/oude pensioenregeling)	Met wijziging regeling (nieuwe pensioenregeling)	Opmerkingen
			• Orden alle resulterende pensioenuitkeringen en toon de mediane uitkomst (50e percentiel). <i>Tussenstap (de sluis)</i> • Het verwacht kapitaal op de reglementaire pensioenleeftijd is het kapitaal op de peildatum vermeerderd met de toekomstige beleggingsrendementen vanaf peildatum o.b.v. risicovrije rente tot de reglementaire pensioenleeftijd. Daarbij wordt, indien van toepassing, rekening gehouden met de gevolgen van de verdeling van het kapitaal in uitkerings- en spreidingsvermogen en een eventuele aanvulling vanuit de solidariteitsreserve (voor zover het beleid daarin voorziet). • Bereken voor elke uitkomst het bijbehorende pensioenbedrag, met de rente in het betreffende scenario en de sterftegrondslagen van de pensioenuitvoerder. • Orden alle uitkomsten in termen van een uitkering en toon de mediane uitkomst (50e percentiel)	
1.2	Ouderdomspensioen Reglementair te bereiken pensioen ("nominaal")	Definitie: Indicatie van de pensioenuitkering die volgens het pensioenreglement op de reglementaire leeftijd wordt opgebouwd als deelnemer tot deze leeftijd (een kapitaal voor) pensioen blijft opbouwen.	Definitie: Indicatie van de pensioenuitkering op reglementaire pensioenleeftijd als deelnemer tot deze leeftijd (een kapitaal voor) pensioen blijft opbouwen zonder rekening te houden met verlies van koopkracht door inflatie.	

van peildatum. Zie ook paragraaf 2.2 voor een toelichting.

1. actieve deelnemer				
Nr	Bedrag	Zonder wijziging regeling (huidige/oude pensioenregeling)	Met wijziging regeling (nieuwe pensioenregeling)	Opmerkingen
		Berekening: - Het reeds opgebouwde pensioen plus de toekomstig tijdsevenredige verwachte pensioenopbouw tot de reglementaire pensioenleeftijd, uitgaande van de huidige situatie. - De toekomstig tijdsevenredige verwachte opbouw is het pensioengevend salaris minus de franchise vermenigvuldigd met het opbouwpercentage en het aantal jaren tot aan de AOW- of reglementaire pensioenleeftijd. In de berekening wordt tevens rekening gehouden met de deeltijdfactor. - De Uniforme Rekenmethodiek (URM) hoeft niet te worden gebruikt om het bedrag te berekenen in een uitkeringsovereenkomst.	Berekening: Advies is om de UPO-methode te hanteren. Deze wordt ook gehanteerd in de UPO's die na de overgang worden verstrekt voor premiereregelingen. Optie is om een tussenstap op te nemen. Op deze manier wordt ontvanger meegenomen van de oude naar de nieuwe wereld. <i>UPO-methode</i> - Bereken de kapitalen met de URM-systematiek op basis van het kapitaal op de peildatum met toevoeging van de toekomstige premie-inleg en de beleggingsrendementen vanaf peildatum o.b.v. mediaan scenario uit de P-set van DNB, zonder correctie voor inflatie, tot reglementaire pensioenleeftijd. Daarbij wordt, indien van toepassing, rekening gehouden met de gevolgen van de verdeling van het kapitaal in uitkerings- en spreidingsvermogen en een eventuele aanvulling vanuit de solidariteitsreserve (voor zover het beleid daarin voorziet). - Bereken voor elk scenario de bijbehorende levenslange pensioenuitkering met de rente uit het betreffende scenario op de reglementaire pensioenleeftijd en de sterftegrondslagen van de pensioenuitvoerder. - Orden alle uitkomsten en toon de mediane uitkomst (50e percentiel).	NB 1: In de eerste berekening is het kapitaal op de overgangsdatum een inschatting van de waarde van de opgebouwde pensioenaanspraken plus een schatting van het verdeelde fondsvermogen. NB 2: de opbouw is inclusief eventuele premievrije opbouw bij (deels) arbeidsongeschikte deelnemers. NB 3: reken voor de premie-inleg met een bevroren pensioengrondslag; de pensioengrondslag op de peildatum geldt dus voor de resterende opbouwperiode.

1. actieve deelnemer				
Nr	Bedrag	Zonder wijziging regeling (huidige/oude pensioenregeling)	Met wijziging regeling (nieuwe pensioenregeling)	Opmerkingen
			<i>Tussenstap (de sluis)</i> Het verwacht kapitaal is het kapitaal op de peildatum vermeerderd met de inleg en de toekomstige beleggingsrendementen vanaf peildatum o.b.v. risicovrije rente in de P-set van DNB tot de reglementaire pensioenleeftijd. Daarbij wordt, indien van toepassing, rekening gehouden met de gevolgen van de verdeling van het kapitaal in uitkerings- en spreidingsvermogen en een eventuele aanvulling vanuit de solidariteitsreserve (voor zover het beleid daarin voorziet). Bereken voor elk scenario de bijbehorende pensioenuitkering met de rente in het betreffende scenario en de sterftegrondslagen van de pensioenuitvoerder. Orden alle resulterende pensioenuitkeringen en toon de mediane uitkomst (50e percentiel). Het verwacht kapitaal op de reglementaire pensioenleeftijd is het kapitaal op de peildatum vermeerderd met de toekomstige beleggingsrendementen vanaf peildatum o.b.v. risicovrije rente tot de reglementaire pensioenleeftijd. Daarbij wordt, indien van toepassing, rekening gehouden met de gevolgen van de verdeling van het kapitaal in uitkerings- en spreidingsvermogen. Bereken voor elke uitkomst het bijbehorende pensioenbedrag.	

1. actieve deelnemer				
Nr	Bedrag	Zonder wijziging regeling (huidige/oude pensioenregeling)	Met wijziging regeling (nieuwe pensioenregeling)	Opmerkingen
1.3	Ouderdomspensioen Reglementair te bereiken pensioen: Pessimistisch scenario	Definitie: Te bereiken pensioen op reglementaire pensioenleeftijd als het heel erg tegenzit, in reële termen	Definitie: Te bereiken pensioen op reglementaire pensioenleeftijd (uitkering) als het heel erg tegenzit, in reële termen.	Bedrag tonen in navigatiemetafoor.
		Berekening: 5e percentiel URM-scenario's	Berekening: 5e percentiel URM-scenario's	
1.4	Ouderdomspensioen Reglementair te bereiken pensioen: Verwacht scenario	Definitie: Verwacht te bereiken pensioen op reglementaire pensioenleeftijd (uitkering) in reële termen.	Definitie: Verwacht te bereiken pensioen op reglementaire pensioenleeftijd (uitkering) in reële termen.	Bedrag tonen in navigatiemetafoor.
		Berekening: 50e percentiel URM-scenario's	Berekening: 50e percentiel URM-scenario's	
1.5	Ouderdomspensioen Reglementair te bereiken pensioen: Optimistisch scenario	Definitie: Te bereiken pensioen (uitkering) op reglementaire pensioenleeftijd als het heel erg meezit, in reële termen.	Definitie: Te bereiken pensioen (uitkering) op reglementaire pensioenleeftijd als het heel erg meezit, in reële termen.	Bedrag tonen in navigatiemetafoor.
		Berekening: 95e percentiel URM scenario's	Berekening: 95e percentiel URM scenario's	
1.6	Ouderdomspensioen Ontwikkeling pensioen na ingang: Pessimistisch scenario	Definitie: Ontwikkeling na ingang van het verwacht te bereiken pensioen op de reglementaire pensioenleeftijd in reële termen als het heel erg tegenzit.	Definitie: Ontwikkeling na ingang van het verwacht te bereiken pensioen op reglementaire pensioenleeftijd in reële termen, als het heel erg tegenzit.	Bedrag tonen in navigatiemetafoor.
		Berekening: • Alle scenario's worden doorgerekend/geprognoseerd tot 10 jaar na de reglementaire pensioenleeftijd.	Berekening: • Alle scenario's worden doorgerekend/geprognoseerd tot 10 jaar na de reglementaire pensioenleeftijd.	

1. actieve deelnemer				
Nr	Bedrag	Zonder wijziging regeling (huidige/oude pensioenregeling)	Met wijziging regeling (nieuwe pensioenregeling)	Opmerkingen
		- Voor ieder scenario wordt de cumulatieve mutatie na ingang bepaald door de uitkomst 10 jaar na ingang te delen door de uitkomst op de reglementaire pensioenleeftijd van dat scenario. Op die manier wordt voor ieder scenario een mutatiefactor bepaald. - Van de verkregen mutatiefactoren wordt het 5e percentiel genomen. Het 5e percentiel wordt vermenigvuldigd met het verwachte pensioen op de reglementaire pensioenleeftijd (de uitkomst van 1.4). - De uitkomst wordt getoond bij het pessimistische scenario in de navigatiemetafoor.	- Voor ieder scenario wordt de cumulatieve mutatie na ingang bepaald door de uitkomst 10 jaar na ingang te delen door de uitkomst op de reglementaire pensioenleeftijd van dat scenario. Op die manier wordt voor ieder scenario een mutatiefactor bepaald. - Van de verkregen mutatiefactoren wordt de 5e percentiel genomen. Het 5e percentiel wordt vermenigvuldigd met het verwachte pensioen op de reglementaire pensioenleeftijd (de uitkomst van 1.4). - De uitkomst wordt getoond bij het pessimistische scenario in de navigatiemetafoor.	
1.7	Ouderdomspensioen Ontwikkeling pensioen na ingang: Verwacht scenario	Definitie: Ontwikkeling na ingang van het verwacht te bereiken pensioen op reglementaire pensioenleeftijd in reële termen. Berekening: - Alle scenario's worden doorgerekend/geprognoseerd tot 10 jaar na de reglementaire pensioenleeftijd. - Voor ieder scenario wordt de cumulatieve mutatie na ingang bepaald door de uitkomst 10 jaar na ingang te delen door de uitkomst op de reglementaire pensioenleeftijd van dat scenario. Op die manier wordt voor ieder scenario een mutatiefactor bepaald.	Definitie: Ontwikkeling na ingang van het verwacht te bereiken pensioen op reglementaire pensioenleeftijd in reële termen. Berekening: - Alle scenario's worden doorgerekend/geprognoseerd tot 10 jaar na de reglementaire pensioenleeftijd. - Voor ieder scenario wordt de cumulatieve mutatie na ingang bepaald door de uitkomst 10 jaar na ingang te delen door de uitkomst op de reglementaire pensioenleeftijd van dat scenario. Op die manier wordt voor ieder scenario een mutatiefactor bepaald.	Bedrag tonen in navigatiemetafoor.

1. actieve deelnemer				
Nr	Bedrag	Zonder wijziging regeling (huidige/oude pensioenregeling)	Met wijziging regeling (nieuwe pensioenregeling)	Opmerkingen
		- Van de verkregen mutatiefactoren wordt het 50e percentiel genomen. Het 50e percentiel wordt vermenigvuldigd met het verwachte pensioen op de reglementaire pensioenleeftijd (de uitkomst van 1.4). - De uitkomst wordt getoond bij het verwachte scenario in de navigatiemetafoor.	- Van de verkregen mutatiefactoren wordt het 50e percentiel genomen. Het 50e percentiel wordt vermenigvuldigd met het verwachte pensioen op de reglementaire pensioenleeftijd (de uitkomst van 1.4). - De uitkomst wordt getoond bij het verwachte scenario in de navigatiemetafoor.	
1.8	Ouderdomspensioen Ontwikkeling pensioen na ingang: Optimistisch scenario	Definitie: Ontwikkeling na ingang van het verwacht te bereiken pensioen op reglementaire pensioenleeftijd in reële termen, als het heel erg meezit.	Definitie: Ontwikkeling na ingang van het verwacht te bereiken pensioen op reglementaire pensioenleeftijd in reële termen, als het heel erg meezit.	Bedrag tonen in navigatiemetafoor.
		Berekening: - Alle scenario's worden doorgerekend/geprognoseerd tot 10 jaar na de reglementaire pensioenleeftijd. - Voor ieder scenario wordt de cumulatieve mutatie na ingang bepaald door de uitkomst 10 jaar na ingang te delen door de uitkomst op de reglementaire pensioenleeftijd van dat scenario. Op die manier wordt voor ieder scenario een mutatiefactor bepaald. - Van de verkregen mutatiefactoren wordt het 95e percentiel genomen. Het 95e percentiel wordt vermenigvuldigd met het verwachte pensioen op de reglementaire pensioenleeftijd (de uitkomst van 1.4). - De uitkomst wordt getoond bij het optimistische scenario in de navigatiemetafoor.	Berekening: - Alle scenario's worden doorgerekend/geprognoseerd tot 10 jaar na de reglementaire pensioenleeftijd. - Voor ieder scenario wordt de cumulatieve mutatie na ingang bepaald door de uitkomst 10 jaar na ingang te delen door de uitkomst op de reglementaire pensioenleeftijd van dat scenario. Op die manier wordt voor ieder scenario een mutatiefactor bepaald. - Van de verkregen mutatiefactoren wordt het 95e percentiel genomen. Het 95e percentiel wordt vermenigvuldigd met het verwachte pensioen op de reglementaire pensioenleeftijd (de uitkomst van 1.4). - De uitkomst wordt getoond bij het optimistische scenario in de navigatiemetafoor.	

1. actieve deelnemer				
Nr	Bedrag	Zonder wijziging regeling (huidige/oude pensioenregeling)	Met wijziging regeling (nieuwe pensioenregeling)	Opmerkingen
1.9	Partnerpensioen Opgebouwd op peildatum (als van toepassing)	Definitie: Opgebouwde aanspraak voor het partnerpensioen op de peildatum/transitiedatum (nominaal).	Definitie: Partnerpensioen op basis van opgebouwd partnerpensioen in huidige regeling/oude regeling dat valt onder de eerbiedigende werking van artikel 220g Pw.	
		Berekening: Afhankelijk van de pensioenregeling: 1. Som van de jaarlijkse opbouw aan partnerpensioen sinds start deelname inclusief toeslagverleningen, verlagingen en waardeoverdracht. of 2. Percentage van op te bouwen ouderdomspensioen.	Berekening 1. Berekening bij overlijden voor pensioeningang: het inwaarvermogen wordt gedeeld door latente actuariële factor voor PP bij overlijden voor pensioeningang. 2. De stand van de opgebouwde uitkering op de peildatum. In het servicedocument over nabestaandenpensioen van de Pensioenfederatie staat hoe het opgebouwde partnerpensioen uit het oude stelsel ingepast kan worden in het nieuwe stelsel.	NB: Als van toepassing, inzicht in bijzonder partnerpensioen.
1.10	Partnerpensioen Bij overlijden voor pensioendatum (als van toepassing)	Definitie: Het pensioen dat de partner ontvangt bij overlijden van de deelnemer voor pensioeningang. Dit partnerpensioen kan bestaan uit een kapitaalgedekt deel en een risicogedekt deel voor de toekomstige diensttijd of volledig risicogedekt.	Definitie: Uitkering aan de partner bij overlijden tijdens actief dienstverband. Deze is gelijk aan de afspraken over het partnerpensioen in de nieuwe pensioenregeling plus het opgebouwde partnerpensioen dat valt onder de eerbiedigende werking van artikel 220g Pw (1.9).	Advies: toon het bedrag van de nieuwe pensioenregeling en het overgangsrecht apart. Op deze manier wordt inzichtelijk gemaakt dat het deel dat onder het overgangsrecht valt niet verdwijnt. Het tonen van beide bedragen vergroot ook de vergelijkbaarheid tussen oude/huidige en nieuwe pensioenregeling.
		Berekening Exacte berekening is afhankelijk van de inhoud van de pensioenregeling en is fondsspecifiek.	Berekening • Percentage van het pensioengevend loon plus • Het bedrag berekend bij 1.9.	1.10 kan deels uit 1.9 bestaan.

1. actieve deelnemer				
Nr	Bedrag	Zonder wijziging regeling (huidige/oude pensioenregeling)	Met wijziging regeling (nieuwe pensioenregeling)	Opmerkingen
1.11	Partnerpensioen Bij overlijden na pensioendatum	Definitie: Te bereiken partnerpensioen op reglementaire pensioenleeftijd (nominaal bedrag).	Definitie: Partnerpensioen dat de partner naar verwachting ontvangt op basis van het verwachte kapitaal op reglementaire pensioenleeftijd.	
		Berekening: Exacte berekening is afhankelijk van de inhoud van de pensioenregeling en is fondsspecifiek.	Berekening: Het verwachte kapitaal op reglementaire pensioenleeftijd, inclusief het vermogen uit overgangsrecht, 50e percentiel URM, delen door de actuariële factor voor OP+PP.	
1.12	Wezenpensioen Opgebouwd op peildatum (als van toepassing)	Definitie: Opgebouwde aanspraak wezenpensioen op peildatum/ transitiedatum (nominaal).	Definitie: Wezenpensioen op basis van opgebouwd wezenpensioen in huidige regeling/oude regeling dat valt onder de eerbiedigende werking van artikel 220g Pw.	NB: Gaat om opgebouwd WP exclusief eventueel risicogedekt WP Functie van bedrag is tonen wat is blijven staan o.b.v. eerbiedigende werking.
		Berekening: Afhankelijk van de pensioenregeling: 1. Som van de jaarlijkse opbouw aan wezenpensioen sinds start deelname tot einde deelname inclusief toeslagverleningen, verlagingen en waardeoverdracht. 2. Percentage van opgebouwd ouderdomspensioen.	Berekening: <i>Optie 1:</i> Als vermogen uit invaren leidend is: vermogen uit invaren gedeeld door latente actuariële factor voor wezenpensioen bij overlijden voor pensioeningang. <i>Optie 2:</i> De stand van de uitkering op de peildatum.	

1. actieve deelnemer				
Nr	Bedrag	Zonder wijziging regeling (huidige/oude pensioenregeling)	Met wijziging regeling (nieuwe pensioenregeling)	Opmerkingen
1.13	Wezenpensioen (geen onderscheid voor of na pensioendatum)	Definitie: Opgebouwde aanspraak plus verzekerd wezenpensioen op risicobasis (in huidige/oude regeling).	Definitie: Pensioenuitkering aan elk kind bij overlijden uiterlijk tot 25 jaar.	Advies: toon het bedrag dat bij de nieuwe pensioenregeling hoort en het overgangsrecht apart. Op deze manier wordt inzichtelijk gemaakt dat het deel dat onder het overgangsrecht valt niet verdwijnt. Het tonen van beide bedragen vergroot ook de vergelijkbaarheid tussen oude/huidige en nieuwe pensioenregeling. De Wtp maakt geen onderscheid tussen wezenpensioen voor of na pensioendatum. Voor verdere toelichting verwijzen we naar bladzijde 15 en 24 van het servicedocument Nabestaandenpensioen.
		Berekening: Exacte berekening is afhankelijk van de inhoud van de pensioenregeling en is fondsspecifiek.	Berekening: Dekking is een percentage van laatstgenoten pensioengevend loon plus deel berekend bij 1.12.	1.13 kan deels uit 1.12 bestaan
1.14	Arbeidsongeschikt- heidspensioen (ingegane uitkering)	Definitie: Uitkering direct voorafgaand aan peildatum/reglementaire pensioenleeftijd (nominaal bedrag).	Definitie: Indicatie uitkering direct na transitie datum (of op peildatum in).	N.B. Alleen tonen als deelnemer (deels) arbeidsongeschikt is.
			Berekening: AO-pensioen dat resulteert uit vermogen na invaren gedeeld door actuariële factor voor OP/ AO-pensioen. Als er sprake is van een collectieve uitkeringsfase: huidige uitkering plus toeslag op basis van de spreiding in de uitkeringsfase.	

1.15	Arbeidsongeschiktheidspensioen	Definitie: Alleen tonen als er een uitkering is verzekerd. In dat geval kan worden aangegeven waar die van afhankelijk is, gedurende welke periode de uitkering wordt verstrekt, hoe hoog de uitkering is. Als er sprake is van een aanvulling op de WIA kunnen de bedragen inclusief WIA worden vermeld.	Definitie: Alleen tonen als er een uitkering is verzekerd. In dat geval kan worden aangegeven waar die van afhankelijk is, gedurende welke periode de uitkering wordt verstrekt, hoe hoog de uitkering is. Als er sprake is van een aanvulling op de WIA kunnen de bedragen inclusief WIA worden vermeld.	
		Berekening: Sluit aan bij wat in het UPO is opgenomen over het arbeidsongeschiktheidspensioen.	Berekening: Alleen als hoogte van de dekking en/of duur wijzigt. Sluit aan bij wat in het UPO is opgenomen over het arbeidsongeschiktheidspensioen. Wijzigt de hoogte van de dekking en de duur niet? Dan is het advies om te melden dat de pensioenregeling op dit onderdeel niet wijzigt. Sluit hierbij aan op andere communicatie-uitingen over arbeidsongeschiktheidspensioen en wek realistische verwachtingen.	
1.16	Arbeidsongeschiktheid Premievrijstelling	Definitie: Percentage van de pensioenopbouw dat premievrij doorloopt in verband met arbeidsongeschiktheid.	Definitie: Percentage van de pensioenopbouw dat premievrij doorloopt in verband met arbeidsongeschiktheid.	Als iemand arbeidsongeschikt is opnemen voor welk deel de pensioenopbouw doorgaat en in welke mate sprake is van een wijziging in de pensioenregeling. Als <i>geen sprake</i> is van arbeidsongeschiktheid melden dat de mate van pensioenopbouw afhankelijk is van de mate van arbeidsongeschiktheid. En of sprake is van een wijziging van dit onderdeel van de pensioenregeling.

Tabel 6

2. Gewezen deelnemer				
Nr	Bedrag	Zonder wijziging regeling (huidige/oude pensioenregeling)	Met wijziging regeling (nieuwe pensioenregeling)	Opmerkingen
2.1	Ouderdomspensioen Opgebouwde pensioenaanspraak ("nominaal")	Definitie: Op peildatum opgebouwde pensioenaanspraak.	Definitie: Indicatie pensioenuitkering op de peildatum op basis van het verwacht kapitaal op reglementaire pensioenleeftijd.	
		Berekening: Het opgebouwde pensioen inclusief toeslagverleningen, verlagingen en waardeoverdracht(en).	Berekening: • Advies is om de UPO-methode te hanteren. • Optie is om een tussenstap op te nemen. Op deze manier wordt ontvanger meegenomen van de oude naar de nieuwe wereld.	NB: In de eerste berekening is het kapitaal op de overgangsdatum een schatting van het deel van het fondsvermogen dat toebedeeld is.
			<i>UPO-methode</i> • Bereken de kapitalen met de URM-systematiek op basis van het kapitaal op de peildatum vermeerderd met toekomstige beleggingsrendementen vanaf peildatum o.b.v. mediaan scenario uit de P-set van DNB, zonder correctie voor inflatie. • Bereken voor elk scenario de bijbehorende pensioenuitkering op de reglementaire pensioenleeftijd, met de rente uit het desbetreffende scenario en de sterftegrondslagen van de pensioenuitvoerder. Daarbij wordt, indien van toepassing rekening gehouden met de verdeling van het kapitaal in uitkerings- en spreidingsvermogen en een eventuele aanvulling vanuit de solidariteitsreserve (voor zover het beleid daarin voorziet). • Orden alle resulterende pensioenuitkeringen en toon de mediane uitkomst (50e percentiel).	NB: Er is geen verplichting, als de deelnemer gescheiden is, om verevend ouderdomspensioen te tonen. Advies is om aan te sluiten bij reguliere werkwijze.

2. Gewezen deelnemer				
Nr	Bedrag	Zonder wijziging regeling (huidige/oude pensioenregeling)	Met wijziging regeling (nieuwe pensioenregeling)	Opmerkingen
			<i>Tussenstap (de sluis)</i> - Het verwacht kapitaal op de reglementaire pensioenleeftijd is het kapitaal op de peildatum vermeerderd met de toekomstige beleggingsrendementen vanaf peildatum o.b.v. risicovrije rente in de P-set van DNB tot de reglementaire pensioenleeftijd. - Bereken voor elk scenario de bijbehorende pensioenuitkering met de rente in het betreffende scenario en de sterftegrondslagen van de pensioenuitvoerder. - Orden alle resulterende pensioenuitkeringen en toon de mediane uitkomst (50e percentiel).	NB: Er is geen verplichting, als de deelnemer gescheiden is, om verevend ouderdomspensioen te tonen. Advies is om aan te sluiten bij reguliere werkwijze.
2.2	Ouderdomspensioen Opgebouwd pensioen: Pessimistisch scenario	Definitie: Opgebouwd pensioen op reglementaire pensioenleeftijd als het heel erg tegenzit, in reële termen.	Definitie: Het opgebouwd pensioen op reglementaire pensioenleeftijd (uitkering) als het heel erg tegenzit, in reële termen.	Bedrag tonen in navigatiemetafoor.
		Berekening: 5e percentiel URM-scenario's.	Berekening: 5e percentiel URM-scenario's.	
2.3	Ouderdomspensioen Opgebouwd pensioen: Verwacht scenario	Definitie: Opgebouwd pensioen als verwachte uitkering op reglementaire pensioenleeftijd in reële termen.	Definitie: Opgebouwd pensioen als verwachte uitkering op reglementaire pensioenleeftijd in reële termen.	Bedrag tonen in navigatiemetafoor.
		Berekening: 50e percentiel URM-scenario's.	Berekening: 50e percentiel URM-scenario's.	

2. Gewezen deelnemer				
Nr	Bedrag	Zonder wijziging regeling (huidige/oude pensioenregeling)	Met wijziging regeling (nieuwe pensioenregeling)	Opmerkingen
2.4	Ouderdomspensioen Opgebouwd pensioen: Optimistisch scenario	Definitie: Opgebouwd pensioen op reglementaire pensioenleeftijd als het heel erg meezit, in reële termen.	Definitie: Te bereiken pensioen (uitkering) op reglementaire pensioenleeftijd als het heel erg meezit, in reële termen.	Bedrag tonen in navigatiemetafoor.
		Berekening: 95e percentiel URM scenario's.	Berekening: 95e percentiel URM scenario's.	
2.5	Ouderdomspensioen Ontwikkeling pensioen na ingang: Pessimistisch scenario	Definitie: Ontwikkeling na ingang van het verwacht opgebouwde pensioen op de reglementaire pensioenleeftijd in reële termen als het heel erg tegenzit.	Definitie: Ontwikkeling na ingang van het verwacht opgebouwde pensioen op reglementaire pensioenleeftijd in reële termen als het heel erg tegenzit.	Bedrag tonen in navigatiemetafoor.
		Berekening: • Alle scenario's worden doorgerekend/geprognoseerd tot 10 jaar na de reglementaire pensioenleeftijd. • Voor ieder scenario wordt de cumulatieve mutatie na ingang bepaald door de uitkomst 10 jaar na ingang te delen door de uitkomst op de reglementaire pensioenleeftijd van dat scenario. Op die manier wordt voor ieder scenario een mutatiefactor bepaald. • Van de verkregen mutatiefactoren wordt het 5e percentiel genomen. Het 5e percentiel wordt vermenigvuldigd met het verwachte pensioen op de reglementaire pensioenleeftijd (de uitkomst van 2.3). • De uitkomst wordt getoond bij het pessimistische scenario in de navigatiemetafoor.	Berekening: • Alle scenario's worden doorgerekend/geprognoseerd tot 10 jaar na de reglementaire pensioenleeftijd. • Voor ieder scenario wordt de cumulatieve mutatie na ingang bepaald door de uitkomst 10 jaar na ingang te delen door de uitkomst op de reglementaire pensioenleeftijd van dat scenario. Op die manier wordt voor ieder scenario een mutatiefactor bepaald. • Van de verkregen mutatiefactoren wordt het 5e percentiel genomen. Het 5e percentiel wordt vermenigvuldigd met het verwachte pensioen op de reglementaire pensioenleeftijd (de uitkomst van 2.3). • De uitkomst wordt getoond bij het pessimistische scenario in de navigatiemetafoor.	

2. Gewezen deelnemer				
Nr	Bedrag	Zonder wijziging regeling (huidige/oude pensioenregeling)	Met wijziging regeling (nieuwe pensioenregeling)	Opmerkingen
2.6	Ouderdomspensioen Ontwikkeling pensioen na ingang: Verwacht scenario	Definitie: Ontwikkeling na ingang van het verwacht opgebouwde pensioen op reglementaire pensioenleeftijd in reële termen in het verwachte scenario.	Definitie: Ontwikkeling na ingang van het verwacht opgebouwde pensioen op reglementaire pensioenleeftijd in reële termen, in het verwachte scenario.	Bedrag tonen in navigatiemetafoor.
		Berekening: - Alle scenario's worden doorgerekend/geprognoseerd tot 10 jaar na de reglementaire pensioenleeftijd. Voor ieder scenario wordt de cumulatieve mutatie na ingang bepaald door de uitkomst 10 jaar na ingang te delen door de uitkomst op de reglementaire pensioenleeftijd van dat scenario. Op die manier wordt voor ieder scenario een mutatiefactor bepaald. - Van de verkregen mutatiefactoren wordt het 50e percentiel genomen. Het 50e percentiel wordt vermenigvuldigd met het verwachte pensioen op de reglementaire pensioenleeftijd (de uitkomst van 2.3). - De uitkomst wordt getoond bij het verwachte scenario in de navigatiemetafoor.	Berekening: - Alle scenario's worden doorgerekend/geprognoseerd tot 10 jaar na de reglementaire pensioenleeftijd. Voor ieder scenario wordt de cumulatieve mutatie na ingang bepaald door de uitkomst 10 jaar na ingang te delen door de uitkomst op de reglementaire pensioenleeftijd van dat scenario. Op die manier wordt voor ieder scenario een mutatiefactor bepaald. - Van de verkregen mutatiefactoren wordt het 50e percentiel genomen. Het 50e percentiel wordt vermenigvuldigd met het verwachte pensioen op de reglementaire pensioenleeftijd (de uitkomst van 2.3). - De uitkomst wordt getoond bij het verwachte scenario in de navigatiemetafoor.	

2. Gewezen deelnemer				
Nr	Bedrag	Zonder wijziging regeling (huidige/oude pensioenregeling)	Met wijziging regeling (nieuwe pensioenregeling)	Opmerkingen
2.7	Ouderdomspensioen Ontwikkeling pensioen na ingang: Optimistisch scenario	Definitie: Ontwikkeling na ingang van het verwacht te bereiken pensioen op reglementaire pensioenleeftijd in reële termen als het heel erg meezit.	Definitie: Ontwikkeling na ingang van het verwacht te bereiken pensioen op reglementaire pensioenleeftijd in reële termen als het heel erg meezit.	Bedrag tonen in navigatiemetafoor.
		Berekening: - Alle scenario's worden doorgerekend/geprognoseerd tot 10 jaar na de reglementaire pensioenleeftijd. - Voor ieder scenario wordt de cumulatieve mutatie na ingang bepaald door de uitkomst 10 jaar na ingang te delen door de uitkomst op de reglementaire pensioenleeftijd van dat scenario. Op die manier wordt voor ieder scenario een mutatiefactor bepaald. - Van de verkregen mutatiefactoren wordt het 95e percentiel genomen. Het 95e percentiel wordt vermenigvuldigd met het verwachte pensioen op de reglementaire pensioenleeftijd (de uitkomst van 2.3). - De uitkomst wordt getoond bij het optimistische scenario in de navigatiemetafoor.	Berekening: - Alle scenario's worden doorgerekend/geprognoseerd tot 10 jaar na de reglementaire pensioenleeftijd. - Voor ieder scenario wordt de cumulatieve mutatie na ingang bepaald door de uitkomst 10 jaar na ingang te delen door de uitkomst op de reglementaire pensioenleeftijd van dat scenario. Op die manier wordt voor ieder scenario een mutatiefactor bepaald. - Van de verkregen mutatiefactoren wordt het 95e percentiel genomen. Het 95e percentiel wordt vermenigvuldigd met het verwachte pensioen op de reglementaire pensioenleeftijd (de uitkomst van 2.3). - De uitkomst wordt getoond bij het optimistische scenario in de navigatiemetafoor.	
2.8	Partnerpensioen Opgebouwd op peildatum: (als van toepassing)	Definitie: Opgebouwde aanspraak op partnerpensioen op de peildatum/transitiedatum (nominaal).	Definitie: Partnerpensioen op basis van opgebouwd partnerpensioen in huidige regeling/oude regeling dat valt onder de eerbiedigende werking van artikel 220g Pw.	Het partnerpensioen bij overlijden voor/ na reglementaire pensioenleeftijd is gelijk aan het partnerpensioen voor de gewezen deelnemer dat op de peildatum is opgebouwd.

2. Gewezen deelnemer				
Nr	Bedrag	Zonder wijziging regeling (huidige/oude pensioenregeling)	Met wijziging regeling (nieuwe pensioenregeling)	Opmerkingen
		Berekening: Afhankelijk van de pensioenregeling: 1. De stand van het opgebouwde partnerpensioen op het moment van het eindigen van de deelname inclusief toeslagverleningen, verlagingen en waardeoverdracht. 2. Percentage van opgebouwd ouderdomspensioen.	Berekening: 1. Berekening bij overlijden voor pensioeningang: het invaarvermogen wordt gedeeld door latente actuariële factor voor PP bij overlijden voor reglementaire pensioenleeftijd. 2. De stand van de uitkering op peildatum.	
2.9	Opgebouwd wezenpensioen (als van toepassing)	Definitie: Opgebouwde aanspraak wezenpensioen = nominaal	Definitie: Verwacht wezenpensioen op basis van opgebouwd wezenpensioen in huidige regeling/oude regeling.	Functie van bedrag is tonen wat is blijven staan o.b.v. eerbiedigende werking.
		Berekening: Afhankelijk van de pensioenregeling: 1. Som van de jaarlijkse opbouw aan wezenpensioen sinds start deelname tot einde deelname inclusief toeslagverleningen, verlagingen en waardeoverdracht. 2. Percentage van opgebouwd ouderdomspensioen.	Berekening: <i>Optie 1:</i> als vermogen uit invaren leidend is: vermogen uit invaren gedeeld door latente actuariële factor voor WP bij overlijden voor pensioeningang. <i>Optie 2:</i> Uitkering op de peildatum.	
2.10	Arbeidsongeschikt- heidspensioen (ingegane uitkering)	Definitie: Huidige uitkering (nominaal bedrag).	Definitie: Indicatie te ontvangen pensioen na overgang.	Alleen tonen als gewezen deelnemer (deels) arbeidsongeschikt is.

2. Gewezen deelnemer				
Nr	Bedrag	Zonder wijziging regeling (huidige/oude pensioenregeling)	Met wijziging regeling (nieuwe pensioenregeling)	Opmerkingen
			Berekening: AO-pensioen dat resulteert uit vermogen na invaren gedeeld door actuariële factor voor OP/ AO-pensioen. Als er sprake is van een collectieve uitkeringsfase: huidige uitkering plus toeslag op basis van de spreiding in de uitkeringsfase.	

Tabel 7

3. Gepensioneerde				
Nr	Bedrag	Zonder wijziging regeling (huidige/oude pensioenregeling)	Met wijziging regeling (nieuwe pensioenregeling)	Opmerkingen
3.1	Ouderdomspensioen Pensioenrecht	Definitie: Uitkering direct voorafgaand aan de peildatum/transitiedatum.	Definitie: Indicatie pensioenuitkering direct na de transitie of op de peildatum.	
			Berekening: Ouderdomspensioen dat resulteert uit vermogen na invaren gedeeld door actuariële factor voor OP/latent partnerpensioen.	Wijze waarop uitkering wordt aangepast en wijze waarop hoogte uitkering wordt berekend na de transitie verschilt per pensioenfonds.
			Als er sprake is van een collectieve uitkeringsfase: huidige uitkering plus toeslag op basis van het uitkeringsvermogen en spreidingsvermogens.	
3.2	Partnerpensioen	Definitie: Uitkering aan de partner na overlijden gepensioneerde.	Definitie: Uitkering aan partner na overlijden gepensioneerde.	

3. Gepensioneerde				
Nr	Bedrag	Zonder wijziging regeling (huidige/oude pensioenregeling)	Met wijziging regeling (nieuwe pensioenregeling)	Opmerkingen
		Berekening: Het bedrag dat bij ingang van het ouderdomspensioen is vastgesteld.	Berekening: Latent partnerpensioen dat resulteert uit vermogen na invaren gedeeld door actuariële factor voor OP/latent PP. Mogelijk geldt $PP=X\%$ van het OP.	
3.3	Wezenpensioen (als van toepassing)	Definitie: Uitkering aan elk kind dat voor een wezenpensioen in aanmerking komt na overlijden gepensioneerd.	Definitie: Uitkering aan elk kind dat voor een wezenpensioen in aanmerking komt na overlijden gepensioneerd.	
		Berekening: Is vastgesteld bij ingang pensioen.	Berekening: Latent wezenpensioen dat resulteert uit vermogen na invaren gedeeld door actuariële factor voor OP plus latent PP plus latent WP. Mogelijk geldt $WP=X\%$ van het OP.	

Tabel 8

4. Partnerpensioen ingegaan				
Nr	Bedrag	Zonder wijziging regeling (huidige/oude pensioenregeling)	Met wijziging regeling (nieuwe pensioenregeling)	Opmerkingen
4.1	Pensioenrecht	Definitie: Uitkering direct voorafgaand aan de peildatum/transitiedatum.	Definitie: Indicatie pensioenuitkering die de partner direct na de transitiedatum ontvangt. Of een indicatie van de uitkering op de peildatum.	

			Berekening: Partnerpensioen dat resulteert uit vermogen na invaren gedeeld door actuariële factor voor partnerpensioen. Als er sprake is van een collectieve uitkeringsfase: huidige uitkering plus toeslag op basis van het uitkeringsvermogen en spreidingsvermogen.	Wijze waarop uitkering wordt aangepast en wijze waarop hoogte uitkering wordt berekend na de transitie verschilt per pensioenfonds.
--	--	--	--	---

Tabel 9

5. Wezenpensioen ingegaan				
Nr	Bedrag	Zonder wijziging regeling (huidige/oude pensioenregeling)	Met wijziging regeling (nieuwe pensioenregeling)	Opmerkingen
5.1	Pensioenrecht	Definitie: Uitkering direct voorafgaand aan de peildatum/transitiedatum.	Definitie: Indicatie pensioenuitkering die de wees direct na de transitiedatum ontvangt. Of een indicatie van de uitkering op de peildatum.	
			Berekening: Wezenpensioen dat resulteert uit vermogen na invaren gedeeld door actuariële factor voor wezenpensioen. Als er sprake is van een collectieve uitkeringsfase: huidige uitkering plus toeslag op basis van het uitkeringsvermogen en spreidingsvermogen.	Wijze waarop uitkering wordt aangepast en wijze waarop hoogte uitkering wordt berekend na de transitie verschilt per pensioenfonds.

Tabel 10

6. Arbeidsongeschiktheidspensioen ingegaan				
Nr	Bedrag	Zonder wijziging regeling (huidige/oude pensioenregeling)	Met wijziging regeling (nieuwe pensioenregeling)	Opmerkingen
6.1	Pensioenrecht	Definitie: Uitkering op de peildatum/ direct voorafgaand aan de transitiedatum.	Definitie: Indicatie pensioenuitkering die arbeidsongeschikte deelnemer direct na de transitie ontvangt. Of een indicatie van de uitkering op de peildatum.	
			Berekening: Arbeidsongeschiktheidspensioen dat resulteert uit vermogen na invaren gedeeld door actuariële factor voor OP/AO-pensioen. Als er sprake is van een collectieve uitkeringsfase: huidige uitkering plus toeslag op basis van het uitkeringsvermogen en spreidingsvermogen.	Wijze waarop uitkering wordt aangepast en wijze waarop hoogte uitkering wordt berekend na de transitie verschilt per pensioenfonds.
Zie verder de informatie bij tabel 5 (1. Deelnemer) of tabel 6 (2. gewezen deelnemer).				

Tabel 11

7. Gewezen partner in geval van conversie				
Nr	Bedrag	Zonder wijziging regeling (huidige/oude pensioenregeling)	Met wijziging regeling (nieuwe pensioenregeling)	Opmerkingen
7.1	Ouderdomspensioen Bedrag na conversie (als van toepassing)	Definitie: Pensioenaanspraak op de peildatum of direct voorafgaand aan de transitie.	Definitie: Indicatie pensioenuitkering op basis van het verwacht kapitaal op reglementaire pensioenleeftijd.	
		Berekening: Conform de afspraken in het echtscheidingsconvenant.	Berekening: Gebruik dezelfde berekenningsmethode als voor de gewezen deelnemer.	

7. Gewezen partner in geval van conversie				
nr	bedrag	Zonder wijziging regeling (huidige/oude pensioenregeling)	Met wijziging regeling (nieuwe pensioenregeling)	Opmerkingen
7.2	Ouderdomspensioen Bedrag na conversie: Pessimistisch scenario	Definitie: Pensioen op reglementaire pensioenleeftijd als het heel erg tegenzit, in reële termen.	Definitie: Pensioen op reglementaire pensioenleeftijd (uitkering) als het heel erg tegenzit, in reële termen.	Bedrag tonen in navigatiemetafoor.
		Berekening: 5e percentiel URM-scenario's.	Berekening: 5e percentiel URM-scenario's.	
7.3	Ouderdomspensioen Bedrag na conversie: Verwacht scenario	Definitie: Pensioen als verwachte uitkering op reglementaire pensioenleeftijd in reële termen.	Definitie: Pensioen als verwachte uitkering op reglementaire pensioenleeftijd in reële termen.	
		Berekening: 50e percentiel URM-scenario's	Berekening: 50e percentiel URM-scenario's	
7.4	Ouderdomspensioen Bedrag na conversie: Optimistisch scenario	Definitie: Opgebouwd pensioen op reglementaire pensioenleeftijd als het heel erg meezit, in reële termen.	Definitie: Opgebouwd pensioen op reglementaire pensioenleeftijd als het heel erg meezit, in reële termen.	Bedrag tonen in navigatiemetafoor.
		Berekening: 95e percentiel URM scenario's.	Berekening: 95e percentiel URM scenario's.	
7.5	Ouderdomspensioen Ontwikkeling pensioen na ingang: Pessimistisch scenario	Definitie: Ontwikkeling na ingang van het verwacht opgebouwde pensioen op de reglementaire pensioenleeftijd in reële termen als het heel erg tegenzit.	Definitie: Ontwikkeling na ingang van het verwacht opgebouwde pensioen op de reglementaire pensioenleeftijd in reële termen als het heel erg tegenzit.	Bedrag tonen in navigatiemetafoor.
7.6	Ouderdomspensioen Ontwikkeling pensioen na ingang: Verwacht scenario	Definitie: Ontwikkeling na ingang van het verwacht opgebouwde pensioen op de reglementaire pensioenleeftijd in reële termen als het heel erg tegenzit.	Definitie: Ontwikkeling na ingang van het verwacht opgebouwde pensioen op de reglementaire pensioenleeftijd in reële termen als het heel erg tegenzit.	Bedrag tonen in navigatiemetafoor.

7. Gewezen partner in geval van conversie				
Nr	Bedrag	Zonder wijziging regeling (huidige/oude pensioenregeling)	Met wijziging regeling (nieuwe pensioenregeling)	Opmerkingen
		Berekening: • Alle scenario's worden doorgerekend/geprognoseerd tot 10 jaar na de reglementaire pensioenleeftijd. • Voor ieder scenario wordt de cumulatieve mutatie na ingang bepaald door de uitkomst 10 jaar na ingang te delen door de uitkomst op de reglementaire pensioenleeftijd van dat scenario. Op die manier wordt voor ieder scenario een mutatiefactor bepaald. • Van de verkregen mutatiefactoren wordt het 50e percentiel genomen. Het 50e percentiel wordt vermenigvuldigd met het verwachte pensioen op de reglementaire pensioenleeftijd (de uitkomst van 7.3). • De uitkomst wordt getoond bij het verwachte scenario in de navigatiemetafoor.	Berekening: • Alle scenario's worden doorgerekend/geprognoseerd tot 10 jaar na de reglementaire pensioenleeftijd. • Voor ieder scenario wordt de cumulatieve mutatie na ingang bepaald door de uitkomst 10 jaar na ingang te delen door de uitkomst op de reglementaire pensioenleeftijd van dat scenario. Op die manier wordt voor ieder scenario een mutatiefactor bepaald. • Van de verkregen mutatiefactoren wordt het 50e percentiel genomen. Het 50e percentiel wordt vermenigvuldigd met het verwachte pensioen op de reglementaire pensioenleeftijd (de uitkomst van 7.3). • De uitkomst wordt getoond bij het verwachte scenario in de navigatiemetafoor.	
7.7	Ouderdomspensioen Ontwikkeling pensioen na ingang: Optimistisch scenario	Definitie: Ontwikkeling na ingang van het verwacht opgebouwde pensioen op de reglementaire pensioenleeftijd in reële termen als het heel erg tegenzit.	Definitie: Ontwikkeling na ingang van het verwacht opgebouwde pensioen op de reglementaire pensioenleeftijd in reële termen als het heel erg tegenzit.	Bedrag tonen in navigatiemetafoor.
		Berekening: Alle scenario's worden doorgerekend/geprognoseerd tot 10 jaar na de reglementaire pensioenleeftijd.	Berekening: Alle scenario's worden doorgerekend/geprognoseerd tot 10 jaar na de reglementaire pensioenleeftijd.	

7. Gewezen partner in geval van conversie				
Nr	Bedrag	Zonder wijziging regeling (huidige/oude pensioenregeling)	Met wijziging regeling (nieuwe pensioenregeling)	Opmerkingen
		- Voor ieder scenario wordt de cumulatieve mutatie na ingang bepaald door de uitkomst 10 jaar na ingang te delen door de uitkomst op de reglementaire pensioenleeftijd van dat scenario. Op die manier wordt voor ieder scenario een mutatiefactor bepaald. - Van de verkregen mutatiefactoren wordt het 95e percentiel genomen. Het 95e percentiel wordt vermenigvuldigd met het verwachte pensioen op de reglementaire pensioenleeftijd (de uitkomst van 7.3). - De uitkomst wordt getoond bij het optimistische scenario in de navigatiemetafoor.	- Voor ieder scenario wordt de cumulatieve mutatie na ingang bepaald door de uitkomst 10 jaar na ingang te delen door de uitkomst op de reglementaire pensioenleeftijd van dat scenario. Op die manier wordt voor ieder scenario een mutatiefactor bepaald. - Van de verkregen mutatiefactoren wordt het 95e percentiel genomen. Het 95e percentiel wordt vermenigvuldigd met het verwachte pensioen op de reglementaire pensioenleeftijd (de uitkomst van 7.3). - De uitkomst wordt getoond bij het optimistische scenario in de navigatiemetafoor.	

Tabel 12

8. Gewezen partner in geval van verevening				
Nr	Bedrag	Zonder wijziging regeling (huidige/oude pensioenregeling)	Met wijziging regeling (nieuwe pensioenregeling)	Opmerkingen
8.	Bijzonder partnerpensioen (als van toepassing)	Definitie: Aanspraak waar gewezen partner bij overlijden van de deelnemer recht op heeft. (Nominale bedrag)	Definitie: Verwacht bijzonder partnerpensioen op basis van bijzonder partnerpensioen in huidige regeling/oude regeling dat valt onder de eerbiedigende werking van artikel 220g Pw.	
		Berekening: Reeds vastgesteld bijzonder partnerpensioen.	Berekening: 1. Berekening bij overlijden voor pensioeningang: het inwaarvermogen wordt gedeeld door latente actuariële factor voor bijzonder PP bij overlijden ex-partner. 2. De stand van de uitkering op peildatum.	

4. Hoe communiceren: een praktische aanpak

Gegeven de wettelijke verplichtingen in combinatie met de open norm 'begrijpelijk', komen we tot een volgende opzet voor de eerste en de tweede berekening.

De voorgestelde aanpak en de teksten zijn niet verplicht. Het is belangrijk dat bij het maken van de eerste en tweede berekening goed wordt gekeken naar de doelgroepen zoals beschreven in het communicatieplan. Neem ook de uitgangspunten van de AFM, die beschreven staan in hoofdstuk 5, mee.

4.1 Gelaagd communiceren

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat het aanbieden van veel informatie in één keer tot informatie overload kan leiden. Mensen verwerken bij informatie overload de informatie niet of op basis van vuistregels of aannames. Het is daarom belangrijk de hoeveelheid informatie goed te doseren. Mensen willen vooral weten: wat kan ik verwachten in de nieuwe pensioenregeling?

Een gelaagde aanpak houdt in dat een deelnemer de belangrijkste en voor de deelnemer meest relevante informatie actief aangeboden krijgt. We noemen deze selectie 'laag 1'. Vanuit laag 1 kan de deelnemer doorklikken naar meer informatie online of verwezen worden naar een bijlage. De informatie waarnaar verwezen wordt voor meer verdieping noemen we 'laag 2'. Laag 2 is in dit geval het complete transitieoverzicht (op papier of online). Vanuit laag 2 kan eventueel verwezen worden naar laag 3, waarin nog meer gedetailleerde informatie staat. Denk aan het pensioenreglement of het transitieplan.

In de praktijk kan Laag 1 bijvoorbeeld een compact bericht zijn, dat op zichzelf staat en aansluit bij de desbetreffende doelgroep. Het bericht kan beschikbaar worden gesteld als een pdf met een notificatie of schriftelijk worden verstrekt via post. Hou hierbij rekening met de wettelijke randvoorwaarden voor het verstrekken van de informatie (zie 1.2)

Als Laag 1 niet actief verstrekt wordt, dan ontvangt de deelnemer een notificatie via e-mail. Deze notificatie kan ook inhoudelijke informatie bevatten. We moedigen dit aan. Zie ook 1.2: 'schriftelijk verstrekken of digitaal'.

Laag 2 kan de complete berekening op papier zijn of een pdf die online beschikbaar wordt gesteld. Een online omgeving waar de bedragen en informatie interactief worden bekeken, kan ook als Laag 2 ingezet worden. De complete berekening moet in dat geval altijd ook als pdf beschikbaar zijn. Vanuit de online tool moet verwezen worden naar de pdf.

4.1.1 Toon in laag 1 de meest relevante bedragen

We adviseren twee soorten bedragen op te nemen in laag 1:

- Het verwachte ouderdomspensioen in het middelste scenario in reële termen (URM bedrag) zonder en met wijziging van de pensioenregeling. Reële bedragen zijn het meest eenvoudig te vergelijken. Zie voor een onderbouwing paragraaf 2.4.
- Het partnerpensioen bij overlijden zonder en met wijziging van de regeling. Toon bij actieve deelnemers het partnerpensioen bij overlijden tijdens het actieve dienstverband.

Naast betere vergelijkbaarheid, helpen reële bedragen ook beter een beeld te vormen van de toereikendheid van hun pensioen ('is mijn pensioen genoeg om van rond te komen'). De reële bedragen zijn daarom vetgedrukt opgenomen in laag 1 en (ook vetgedrukt) in laag 2.

Het tonen van reële bedragen kan bij de ontvanger van de informatie vragen oproepen. Mogelijke aanleiding voor vragen is dat een deelnemer in laag 1 voor het eerst reële bedragen ziet, omdat hij of zij nooit de navigatiemetafoor in de UPO's bekeken heeft. Een andere aanleiding voor vragen kan zijn dat de ontvanger van de informatie de reële bedragen in laag 1 van de berekeningen vergelijkt met de nominale bedragen die op eerder verzonden UPO's staan. Beoordeel of een korte toelichting op de aard van de bedragen voor uw doelgroepen nodig is. Deze toelichting kan in de eerste en tweede berekening staan, maar ook in andere communicatie in aanloop naar de transitie.

Verwijs actief door naar laag 2

Een pensioenfonds heeft de plicht alle informatie zoals beschreven in artikel 150j, lid 3 Pw respectievelijk 145i, lid 3 Wvb te verstrekken. Dat betekent dat de verwijzing naar laag 2 niet te vrijblijvend mag zijn. Dus niet 'meer informatie', maar bijvoorbeeld 'bekijk de bijlage'.

4.1.2 Toon in laag 2 eventueel het reglementair te bereiken pensioen met 'een tussenstap'

Het UPO voor een premiereregeling schrijft een bepaalde berekeningsmethodiek voor, voor de nominale bedragen. Deze methodiek brengt met zich mee dat het reglementair te bereiken pensioen in de nieuwe regeling (veel) hoger uitvalt. Dit komt doordat de verwachte rendementen op de beleggingen inbegrepen zijn in het bedrag. We vinden het belangrijk dat de ontvanger van een berekening weet dat dit verschil komt door een andere rekenmethodiek. Er zijn verschillende manieren denkbaar om dit duidelijk te maken, bijvoorbeeld:

- Optie 1: één of twee extra bedrag(en) tonen. Zo kunnen deelnemers de overstap maken naar de methodiek die bij een premiereregeling gebruikt wordt. De 'tussenstap' houdt in dat zowel een meer vergelijkbaar bedrag getoond wordt (berekend met de risicovrije rente), als het bedrag dat op het UPO staat (berekend met de DNB scenarioset, zonder het effect van inflatie). Een uitgebreidere beschrijving van de 'tussenstap' staat in paragraaf 2.5. Een andere benaming voor deze tussenstap is 'de sluis'. Een nadeel van deze optie is dat de ontvanger nog meer bedragen ziet.
- Optie 2: goed duiden waardoor het nominaal opgebouwde en te bereiken pensioen in de nieuwe pensioenregeling hoger zijn. Een nadeel van deze optie is dat de ontvanger niet goed kan zien welk deel van het verschil verklaard wordt door de andere rekenmethodiek.

Zie voor een voorbeeldtekst voor optie 1 in paragraaf 2.5 onder voorbeeldtekst 2 en de teksten in de voorbeelden voor de eerste en tweede berekening.

4.1.3 Toon in laag 2 alle pensioensoorten

Toon in laag 2 alle bedragen, inclusief de regelingen waar een deelnemer op vrijwillige basis aan deelneemt.

Toon in laag 2 het reglementair te bereiken pensioen (het nominale pensioen) minder prominent dan het reële pensioen

Uit verschillende onderzoeken is naar voren gekomen dat deelnemers twee soorten bedragen naast elkaar verwarrend vinden. Omdat reële bedragen het best vergelijkbaar zijn en deelnemers het meest zuiver het (verwachte) effect van de overstap naar de nieuwe regeling laten zien, is het advies reële bedragen vooraan te zetten in de communicatie. Zo is er een aansluiting tussen laag 1 en laag 2.

Toon in laag 2 geen bedragen onder de navigatiemetafoor

In de nieuwe UPO-modellen wordt geen bedrag getoond onder de navigatiemetafoor. Daarom adviseren wij om in de eerste en tweede berekening geen bedrag onder de navigatiemetafoor te tonen. Als er wel een bedrag wordt getoond, dan is het advies de bedragen onder de navigatiemetafoor te berekenen als een reëel opgebouwd pensioen in het verwachte scenario. Wordt een nominaal bedrag getoond, leg dan uit waardoor het nominale bedrag in de nieuwe regeling hoger uitvalt dan in de oude pensioenregeling.

Toon in laag 2 de bedragen op basis van de eerbiedigende werking apart

Bij een actieve deelnemer bestaat het nabestaandenpensioen in de nieuwe regeling vaak uit een verzekerd bedrag op basis van de opbouw in de huidige/ oude regeling en een bedrag op basis van de verzekering in de nieuwe regeling. Splits deze bedragen en toon ze separaat. Zo ziet een deelnemer dat het opgebouwde nabestaandenpensioen niet weg is.

4.2 Gebruik eenvoudige taal

- Volg de richtlijnen in 'Onze Taal op Groen'.
- Het advies is de term 'berekening' te gebruiken. 'Berekening' maakt duidelijk dat het geen willekeurige bedragen zijn.
- Vermijd de term 'definitief'. Dit woord suggereert dat het verwachte pensioen niet meer verandert.
- Vermijd de term 'prognose'.
- Tot slot raden we af de term 'invaren' te gebruiken.

4.3 Maak duidelijk dat er geen standaard leeftijd is waar het pensioen op ingaat

Wettelijk moeten bedragen berekend worden op de reglementaire pensioenleeftijd. Bekend is dat een groep deelnemers denkt dat dit de leeftijd is waarop het pensioen in moet gaan of standaard ingaat. Termen als 'vervroegen' dragen hieraan bij (het woord 'vervroegen' impliceert een norm). Maak duidelijk dat de deelnemer zelf bepaalt wanneer het pensioen ingaat.

4.4 Zorg voor een begrijpelijke en zo persoonlijk mogelijke toelichting

De Pensioenfederatie heeft een aanpak met voorbeeldteksten voor de toelichting gemaakt. Deze staat op de website van de Pensioenfederatie. Het inspiratiedocument heet 'Transitiecommunicatie: aanpak uitleg verschillen'.

Een aantal adviezen uit dit document:

- Baseer de uitleg op de belangrijkste factoren die voor het verschil tussen de bedragen (hoger of lager) zorgen.
- Verfijn de uitleg bij grote verschillen. In de voorbeelden van eerste en tweede berekening is het optimistische bedrag in de nieuwe regeling aanzienlijk hoger. De laatste twee zinnen van de uitleg zijn toegevoegd met het oog op realistische verwachtingen: *“Houd er rekening mee dat de kans erg klein is dat u dit bedrag krijgt. Het is de uitkomst als de beleggingen lange tijd veel opleveren en de rente hoog is.”*
- Vermijd al te algemene verklaringen voor het verschil, zoals dat iets ‘van invloed kan zijn’.

4.4.1 Eerste berekening: veranderingen na de peildatum

Veranderingen in de privé- of werksituatie ná de peildatum voor de eerste berekening, worden niet meegenomen bij de berekening. Er zijn verschillende manieren denkbaar om de ontvanger van de berekening hierop te attenderen:

- De berekening bevat een tekst, die duidelijk maakt welke uitgangspunten voor de bedragen zijn gebruikt.
- In de tekst staat expliciet dat wijzigingen ná de peildatum niet zijn verwerkt in de berekening.
- Teksten in standaardbrieven (of ‘procesbrieven’) kunnen (tijdelijk) worden aangepast, zodat de ontvanger weet dat de berekening niet helemaal in lijn is met de daadwerkelijke situatie van de ontvanger.

Veranderingen die aandacht vragen zijn bijvoorbeeld:

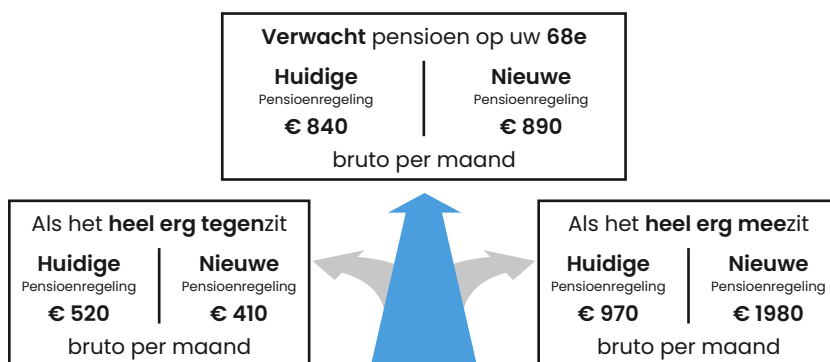
- Deeltijd werken;
- Uit dienst gaan;
- Scheiden;
- Pensioen aanvragen;
- Ingang pensioen.

De situatie dat iemand na de peildatum in dienst treedt vraagt ook aandacht. Deze persoon moet als nieuwe deelnemer een eerste berekening ontvangen, maar maakt mogelijk niet automatisch onderdeel uit van het deelnemersbestand die deze informatie moet ontvangen.

4.5 Alternatieve weergave en toelichting navigatie metafoor

In de hierna voorbeeldteksten voor de eerste en tweede berekening hebben de huidige/oude en nieuwe pensioenregeling 'eigen' navigatiemetaforen. Een alternatieve weergave is samenvoegen van de navigatiemetaforen.

Figuur 1:
gecombineerde
navigatiemetafoor

Dit vraagt wel een andere toelichting.

Voorbeeldtekst 4: Uitleg
boven gecombineerde
navigatiemetafoor

U ziet hierna uw verwachte pensioen in de huidige en een inschatting van uw pensioen in de nieuwe pensioenregeling.

Voor de huidige pensioenregeling hebben we gekeken hoeveel pensioen u op 30 juni 2025 had opgebouwd. Vervolgens hebben we een inschatting gemaakt van uw pensioen op 31 december 2025 en uw uiteindelijke pensioen als u zou laten ingaan op uw 68e. U bepaalt zelf wanneer u uw pensioen daadwerkelijk laat ingaan. Laat u uw pensioen ingaan voor u 68 jaar bent? Dan is uw verwachte pensioen lager. De bedragen zijn exclusief AOW.

In de nieuwe pensioenregeling bouwt u een kapitaal voor uw pensioen op. Het kapitaal waarmee u start, baseren we op de waarde van het pensioen dat u op 31 december 2025 heeft opgebouwd. Het kapitaal voor uw pensioen groeit verder aan doordat u en uw werkgever geld inleggen voor uw pensioen. We beleggen dit geld voor u. De opbrengst van de beleggingen gaat ook naar uw kapitaal. Als u uw pensioen laat ingaan, levert het kapitaal een pensioen op dat u elke maand krijgt, zo lang u leeft.

Deze berekening geeft een eerste indruk van uw pensioen in de nieuwe regeling. Na de overstap krijgt u weer een berekening. U ziet dan ook het kapitaal waarmee u bent gestart.

Wat gebeurt er als het mee- of tegenzit?

We hebben gekeken wat er gebeurt bij flinke mee- of tegenvallers. U ziet hierna uw verwachte pensioen als het heel erg meezit of heel erg tegenzit in de huidige/oude en nieuwe pensioenregeling.

4.6 Afsluitende passage

Alle lagen van de voorbeelden eindigen met de volgende passage:

“Deze berekening bevat een inschatting van uw pensioen. Wij zijn uitgegaan van de gegevens die bij ons bekend zijn op het moment dat we de berekening maakten en <het huidige pensioenreglement en het nieuwe pensioenreglement> <het oude en het huidige pensioenreglement>. De pensioenreglementen zijn uiteindelijk bepalend.

De Nederlandsche Bank (DNB) en Autoriteit Financiële Markten (AFM) houden toezicht op pensioenuitvoerders in Nederland. Dus ook op <Pensioenfonds Holland.>De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) houdt toezicht op de naleving van privacywetgeving.”

De verwijzing naar toezicht door de AFM en DNB in de laatste alinea is in het reguliere UPO voor alle pensioenuitvoerders verplicht. Pensioenuitvoerders die gevestigd zijn in het buitenland vervangen de namen van de toezichthouders en van het land in de correcte namen. Toon de tekst die verwijst naar de toezichthouders in een aparte alinea.

De tekst is optioneel. Bij het maken van de keuze om wel of geen gebruik te maken van deze disclaimer adviseren we rekening te houden met de opvatting van de ombudsman pensioenen: “Alle uitingen van het fonds zijn voorzien van een disclaimer/voorbehoud waardoor zij in formele zin niet bijdragen aan de “sociale zekerheid” van de individuele deelnemer. Aan de beoordeling of er in een geval dat een pensioenuitvoerder foute informatie verstrekt er sprake kan zijn van een gerechtvaardigd vertrouwen en een mate van kenbaarheid, wordt op deze manier niet toegekomen (jaarverslag 2018).”

Disclaimers mogen niet afdoen aan de duidelijkheid en begrijpelijkheid van de informatie. Disclaimers die voor verwarring zorgen of de kernboodschap in de informatie afzwakken, zijn dan ook niet wenselijk. De nadruk ligt op transparantie en het bieden van correcte en relevante informatie.

4.7 Voorbeelden: eerste en tweede berekening

De voorbeeldteksten en -bedragen zijn opgezet voor een fictief persoon bij een fictief pensioenfonds. Deze persoon (fictief) heeft een voorkeur voor post. De oude pensioenregeling is een uitkeringsovereenkomst. De nieuwe pensioenregeling is een solidaire premieregeling. De transitie vindt plaats op 1 januari 2026. De peildatum voor de eerste berekening is 30 juni 2025.

Bij de voorbeelden is een chronologische volgorde aangehouden. De verhaallijn in het voorbeeld sluit aan bij deze volgorde. Het is goed denkbaar in laag 2 (het volledige overzicht) te beginnen met de nieuwe pensioenregeling in plaats van de huidige/oude pensioenregeling. Deze keuze beïnvloedt de verhaallijn.

Mw. A. Voorbeeld
Schoolstraat 1
Amstelveen

1 september 2025

Betreft: Een eerste berekening van uw pensioen in de nieuwe regeling

Beste mevrouw Voorbeeld,

Op 1 januari 2026 start de nieuwe pensioenregeling van Pensioenfonds Holland. U legt vanaf dan samen met uw werkgever geld in voor de opbouw van een kapitaal voor uw pensioen. Als u met pensioen gaat, levert dit kapitaal een pensioen op dat u elke maand krijgt zolang u leeft.

Deze berekening geeft een eerste indruk van uw pensioen in de nieuwe regeling. De pensioenregeling die nu nog geldt, stopt op 31 december 2025. In de nieuwe pensioenregeling bouwt u een kapitaal voor uw pensioen op. Het pensioen dat u op 31 december 2025 heeft opgebouwd zetten we om naar een kapitaal voor uw pensioen in de nieuwe pensioenregeling. Na de overstap krijgt u weer een berekening. U ziet dan het kapitaal waarmee u start.

In de nieuwe pensioenregeling gaat de inschatting van uw pensioen meer meebewegen met de economie dan in de huidige regeling. Uw uiteindelijke pensioen kan hoger, maar ook lager uitvallen dan het bedrag dat u hieronder ziet staan. We raden u aan uw pensioen te blijven volgen. Zo ziet u in welke richting het beweegt.

Pensioen voor uzelf als u pensioen blijft opbouwen tot uw 68e

Verwacht pensioen in de nieuwe pensioenregeling: **€ 890** bruto per maand

Verwacht pensioen in de huidige pensioenregeling: **€ 840** bruto per maand

U bepaalt wanneer u uw pensioen laat ingaan. Wij zijn er bij de berekening van het pensioen voor uzelf vanuit gegaan dat u uw pensioen laat ingaan op uw 68e. De bedragen hierboven zijn exclusief AOW.

De uitkering aan uw partner als u overlijdt terwijl u in dienst bent

In de nieuwe pensioenregeling: **€ 780** bruto per maand

In de huidige pensioenregeling: **€ 640** bruto per maand

Bekijk de volledige berekening bij deze brief

We hebben ook uw pensioen berekend als het heel erg meezit of tegenzit. U leest meer over de uitkering aan uw partner en kinderen als u overlijdt. Ook leggen we uit hoe het komt dat de bedragen in de nieuwe pensioenregeling anders zijn.

Heeft u een vraag?

Dan kunt u die natuurlijk altijd stellen. We zijn bereikbaar via info@pfholland.nl en op telefoonnummer 088 11 22 333.

Deze berekening bevat een inschatting van uw pensioen. Wij zijn uitgegaan van de gegevens die bij ons bekend zijn op het moment dat we de berekening maakten en het huidige en nieuwe pensioenreglement. De pensioenreglementen zijn uiteindelijk bepalend.

De Nederlandsche Bank (DNB) en Autoriteit Financiële Markten (AFM) houden toezicht op pensioenuitvoerders in Nederland. Dus ook op Pensioenfonds Holland. De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) houdt toezicht op de naleving van privacywetgeving.

Eerste berekening van uw pensioen in de nieuwe pensioenregeling

We hebben deze berekening gebaseerd op de financiële situatie en de gegevens die bij ons bekend zijn op 30 juni 2025.

Is er daarna iets veranderd in uw privé- of werksituatie? Of heeft u al keuzes doorgegeven voor uw pensioen? Houd er dan rekening mee dat we deze verandering of keuzes niet hebben meegenomen bij deze berekening.

De financiële situatie op 30 juni 2025 en de actuele situatie vindt u op onze website. Daar staat ook meer informatie over hoe we overstappen. U vindt ook meer informatie over de uitgangspunten voor deze berekening en de aannames die we hebben gemaakt.

Uw persoonlijke gegevens

Naam:	A.B. Voorbeeld
Geboren op:	08-05-1984
Werkgever:	Bedrijf Best B.V.
Pensioennummer	88965322

Uw partner

Naam:	A. Partner
Geboren op	07-11-1981

Uw pensioengegevens

Pensioenuitvoerder	Pensioenfonds Holland
Soort pensioenregeling tot 2026	Uitkeringsovereenkomst
Soort pensioenregeling vanaf 2026	Solidaire premieregeling
Start opbouw pensioen	24-08-2015
Leeftijd waarop uw pensioen is berekend	68 jaar
Voltijd pensioengevend salaris*	€ 34.761
Voltijd franchise*	€ 14.741
Voltijd pensioengrondslag*	€ 20.020
Inleg (samen met uw werkgever) in 2025**	€ 4.324
Inleg (samen met uw werkgever) in de nieuwe pensioenregeling	€ 4.418
Deeltijdpercentage	80%

*Een uitleg van deze begrippen vindt u op de website bij pfholland.nl/nieuwe-pensioenregeling.

**Kijk op uw loonstrook om te zien wat uw deel van de inleg is (premie voor pensioen).

Uw verwachte pensioen in de huidige pensioenregeling

Wij hebben gekeken hoeveel pensioen u op 30 juni 2025 had opgebouwd. Vervolgens hebben we een inschatting gemaakt van uw pensioen op 31 december 2025 en uw uiteindelijke pensioen als u zou laten ingaan op uw 68e. U bepaalt zelf wanneer u uw pensioen daadwerkelijk laat ingaan. Laat u uw pensioen eerder ingaan? Dan is uw verwachte pensioen lager. De bedragen zijn exclusief AOW.

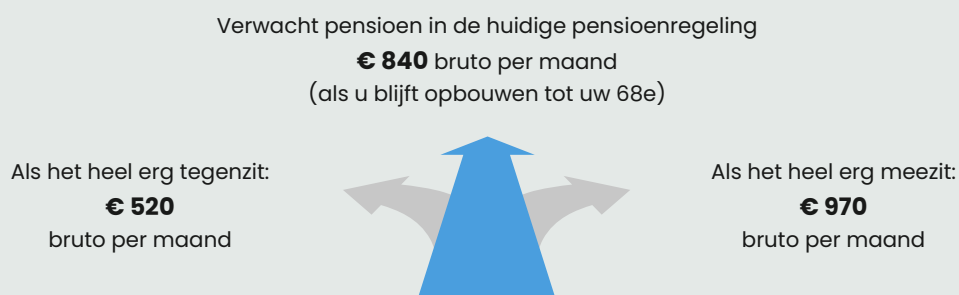
Uw pensioen als we rekening houden met koopkracht:

Bij de vetgedrukte bedragen hoeft u geen rekening te houden met de stijging van de prijzen. De verwachte stijging van de prijzen tot aan uw pensioen is verwerkt in het bedrag. U kunt daardoor het bedrag vergelijken met uw huidige salaris of uw uitgaven op dit moment als u wilt nagaan of u kunt rondkomen met uw pensioen.

- Verwacht pensioen als u pensioen blijft opbouwen tot uw 68e: **€ 840** bruto per maand

Wat gebeurt er als het mee- of tegenzit?

We hebben gekeken wat er gebeurt bij flinke mee- of tegenvallers. U ziet hierna uw verwachte pensioen als het heel erg meezit of heel erg tegenzit. De kans is groot dat uw pensioen op een bedrag tussen het hoogste en laagste bedrag uitkomt.

Uw pensioen als we geen rekening houden met koopkracht:

Houden we geen rekening met een stijging van de prijzen, dan is dit uw opgebouwde en verwachte pensioen in de huidige regeling.

Opgebouwd: € 450 bruto per maand
Verwacht: € 950 bruto per maand.

Inschatting van uw pensioen in de nieuwe pensioenregeling

In de nieuwe pensioenregeling bouwt u een kapitaal voor uw pensioen op. Het kapitaal waarmee u start, baseren we op de waarde van het pensioen dat u op 31 december 2025 heeft opgebouwd. Het kapitaal voor uw pensioen groeit verder aan doordat u en uw werkgever geld inleggen voor uw pensioen. We beleggen dit geld voor u. De opbrengst van de beleggingen gaat ook naar uw kapitaal. Als u uw pensioen laat ingaan, levert het kapitaal een pensioen op dat u elke maand krijgt, zo lang u leeft.

Deze berekening geeft een eerste indruk van uw pensioen in de nieuwe regeling. Na de overstap krijgt u weer een berekening. U ziet dan ook het kapitaal waarmee u start.

Uw pensioen als we rekening houden met koopkracht:

Bij de vetgedrukte bedragen hoeft u geen rekening te houden met de stijging van de prijzen. De verwachte stijging van de prijzen tot aan uw pensioen zit verwerkt in het bedrag. Daarom is dit bedrag lager dan de niet vetgedrukte bedragen. De vetgedrukte bedragen kunt u vergelijken met uw huidige salaris of uw uitgaven op dit moment als u wilt nagaan of u kunt rondkomen met uw pensioen.

- Verwacht pensioen als u een kapitaal voor pensioen blijft opbouwen tot uw 68e

€ 890 bruto per maand

Wat gebeurt er als het mee- of tegenzit?

We hebben gekeken wat er gebeurt bij flinke mee- of tegenvallers. U ziet hieronder uw verwachte pensioen als het heel erg meezit of heel erg tegenzit. De kans is groot dat uw pensioen op een bedrag tussen het hoogste en laagste bedrag uitkomt

Zoals het er nu naar uit ziet is uw verwachte pensioen in de nieuwe pensioenregeling

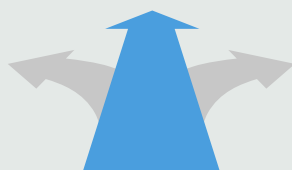
€ 890 bruto per maand

(als u blijft opbouwen tot uw 68e)

Als het heel erg tegenzit:

€ 410

bruto per maand

Als het heel erg meezit:

€ 1.980

bruto per maand

Waardoor valt het hoogste bedrag hoger uit?

In de nieuwe regeling zijn de verhogingen niet (wettelijk) begrensd. De opbrengst van de beleggingen verdelen we direct. Ook gaat er minder geld naar een reserve. Als er veel goede jaren zijn, groeit het kapitaal voor uw pensioen hard. Daardoor valt uw verwachte pensioen als het heel erg meezit hoog uit. Houd er rekening mee dat de kans erg klein is dat u dit bedrag krijgt. Het is de uitkomst als de beleggingen lange tijd veel opleveren en de rente hoog is.

Uw pensioen als we geen rekening houden met koopkracht:

Houden we geen rekening met een stijging van de prijzen, dan is dit uw opgebouwde en verwachte pensioen in de nieuwe regeling:

Opgebouwd: € 450 bruto per maand

Verwacht: € 950 bruto per maand.

Bij de berekening zijn we ervan uitgegaan dat de beleggingen weinig opleveren.

Rekenen we de verwachte opbrengst van beleggingen mee, dan is dit uw opgebouwde en verwachte pensioen:

Opgebouwd: € 570 bruto per maand

Verwacht: € 1.600 bruto per maand.

Het laatste bedrag staat ook op uw pensioenoverzicht. Dit is uw 'te bereiken pensioen'.

Compensatie:

Als de financiële situatie op 1 januari 2026 net zo goed is of beter dan op 30 juni 2025, dan krijgt u een compensatie. Dit is extra kapitaal voor uw pensioen. We weten nog niet zeker of u een compensatie krijgt. Bij de berekening in dit overzicht zijn we ervan uitgegaan dat u een compensatie krijgt.

Meer informatie over de compensatie en de financiering van de compensatie vindt u op www.pfholland.nl.

Hoe ontwikkelt uw pensioen zich in de huidige pensioenregeling nadat het is ingegaan?

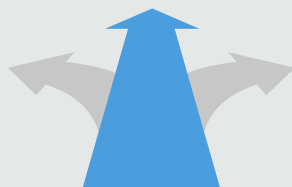
Verwacht pensioen op uw 78e in de huidige pensioenregeling

€ 840 bruto per maand

Als het tegenzit:

€ 640

bruto per maand

Als het meezit:

€ 1.080

bruto per maand

Hoe ontwikkelt uw pensioen zich in de nieuwe pensioenregeling nadat het is ingegaan?

Verwacht pensioen in de nieuwe pensioenregeling op uw 78e

€ 850 bruto per maand

Als het tegenzit:

€ 410

bruto per maand

Als het meezit:

€ 1.150

bruto per maand

Wat krijgt uw partner als u overlijdt?

Huidige pensioenregeling:

Als u overlijdt terwijl u in dienst bent bij Bedrijf Best B.V. krijgt uw partner:

Opgebouwd partnerpensioen	€ 128 bruto per maand
Verzekerd partnerpensioen	€ 512 bruto per maand
Tijdelijk extra partnerpensioen (dit ontvangt uw partner tot hij of zij AOW krijgt)	€ 85 bruto per maand
Totaal	€ 725 bruto per maand

Gaat u uit dienst? Dan vervalt het verzekerd partnerpensioen. Uw partner houdt recht op het deel dat u heeft opgebouwd.

Als u overlijdt terwijl u met pensioen ben

Partnerpensioen	€ 588 bruto per maand
-----------------	-----------------------

Voor de berekening van het pensioen voor uw partner als u overlijdt na uw pensioneren zijn wij ervan uitgegaan dat uw pensioen ingaat op uw 68e. U kunt uw pensioen ook eerder of later laten ingaan. Laat u het eerder ingaan? Dan is het bedrag voor uw partner lager.

Nieuwe pensioenregeling:**Als u overlijdt terwijl u in dienst bent bij Bedrijf Best B.V. krijgt uw partner:**

Partnerpensioen op basis van uw opbouw in de huidige pensioenregeling	€ 128 bruto per maand
Verzekerd partnerpensioen op basis van de nieuwe pensioenregeling	€ 900 bruto per maand
Totaal	€ 1.028 bruto per maand

Het bedrag dat u bij totaal ziet staan is het bedrag dat uw partner krijgt als u bent overleden tot het einde van het jaar. Daarna kan de uitkering elk jaar omhoog of omlaaggaan.

We zijn ervan uitgegaan dat het Tijdelijk extra partnerpensioen dat u in de huidige regeling heeft verzekerd vervalt. Als u wilt, kunt u dit blijven verzekeren. Gaat u uit dienst? Dan stopt standaard na 6 maanden de verzekering voor het partnerpensioen van de nieuwe regeling. U kunt als u wilt het partnerpensioen daarna blijven verzekeren.

Als u overlijdt terwijl u met pensioen bent

Inschatting van het partnerpensioen	€ 658 bruto per maand
-------------------------------------	-----------------------

Voor de berekening van het pensioen voor uw partner als u overlijdt na uw pensioneren zijn wij ervan uitgegaan dat uw pensioen ingaat op uw 68e. U kunt uw pensioen ook eerder of later laten ingaan. Laat u het eerder ingaan? Dan is het bedrag voor uw partner lager.

De hoogte van de uitkering voor uw partner als u overlijdt terwijl u met pensioen bent, hangt af van het pensioen voor uzelf. Standaard is het partnerpensioen 70% van het pensioen voor uzelf. In de nieuwe pensioenregeling is het partnerpensioen afhankelijk van de behaalde rendementen, net als het pensioen voor uzelf. Het uiteindelijke partnerpensioen kan hoger, maar ook lager uitvallen dan het bedrag dat u hier ziet.

Wat krijgen uw kinderen als u overlijdt?

Ook voor de berekening van het pensioen voor kinderen als u overlijdt na uw pensioneren zijn wij ervan uitgegaan dat u doorwerkt tot uw 68e. U kunt uw pensioen ook eerder of later laten ingaan. Laat u het eerder ingaan? Dan is het bedrag voor elk kind lager.

Huidige pensioenregeling:**Als u overlijdt terwijl u in dienst bent bij Bedrijf Best B.V. krijgt elk kind**

tot hij of zij 18 jaar is, of uiterlijk tot zijn of haar 27e zolang het kind studeert

Opgebouwd wezenpensioen	€ 42 bruto per maand
Verzekerd wezenpensioen	€ 113 bruto per maand
Totaal	€ 115 bruto per maand

Gaat u uit dienst? Dan vervalt het verzekerd wezenpensioen. Uw kinderen houden recht op het deel dat u heeft opgebouwd.

Als u overlijdt terwijl u met pensioen bent

Wezenpensioen (tot 18 jaar of 27 jaar als het kind studeert)	€ 117 bruto per maand
--	-----------------------

Nieuwe pensioenregeling:

Als u overlijdt terwijl u in dienst bent bij Bedrijf Best B.V. krijgt elk kind tot het 25 jaar is

Verzekerd wezenpensioen dat u in de huidige pensioenregeling heeft opgebouwd	€ 42 bruto per maand
--	----------------------

Verzekerd wezenpensioen op basis van de nieuwe pensioenregeling	€ 218 bruto per maand
---	-----------------------

Totaal	€ 260 bruto per maand
--------	-----------------------

Het bedrag dat u bij totaal ziet staan is het bedrag dat elk kind krijgt als u bent overleden tot het einde van het jaar. Daarna kan de uitkering elk jaar omhoog of omlaaggaan.

Er is geen wezenpensioen als u eenmaal met pensioen bent.

Uw pensioen als u arbeidsongeschikt wordt**Huidige pensioenregeling:**

Aanvulling op de WIA-uitkering (als u volledig arbeidsongeschikt bent)	€ 2.547 bruto per jaar
---	------------------------

Als u arbeidsongeschikt wordt, krijgt u van Pensioenfonds Holland een aanvulling op de WIA-uitkering van de overheid. Krijgt u een IVA-uitkering? Dan ontvangt u maximaal drie jaar een aanvulling. Kijk op www.pfholland.nl voor meer informatie.

Verder loopt de opbouw van uw pensioen gedeeltelijk door. Afhankelijk van de mate waarin u arbeidsongeschikt wordt, betaalt Pensioenfonds Holland een deel van de inleg voor uw pensioen.

Nieuwe pensioenregeling:

Dit onderdeel van de pensioenregeling verandert niet.

Uitleg van de verschillen**Waardoor is het opgebouwde pensioen in de nieuwe regeling hoger?**

[gerichte toelichting]

Waardoor verschillen de bedragen tussen de huidige en de nieuwe regeling?

[gerichte toelichting]

Zie voor een aanpak van de uitleg het 'Inspiratiedocument Aanpak uitleg verschillen' dat is gepubliceerd op de website van de Pensioenfederatie. Dit document bevat ook een suggestie voor de toelichting op het al dan niet naar verwachting toekennen van de compensatie.

Heeft u vragen over uw pensioen of deze eerste berekening?

Neem dan contact met ons op. We zijn bereikbaar via info@pfholland.nl en op telefoonnummer 088 11 22 333.

Wilt u schrijven:
Pensioenfonds Holland
Postbus 123
AABB Amstelveen

Bent u niet tevreden over de manier waarop we uw vraag of klacht behandelen? Op [URL] staat hoe u een klacht kunt indienen.

Op www.mijnpensioenoverzicht.nl vindt u een totaaloverzicht van uw pensioen, inclusief uw AOW. In dit totaaloverzicht is deze inschatting niet verwerkt.

Deze berekening is een inschatting van uw pensioen. Wij zijn uitgegaan van de gegevens die bij ons bekend waren op 30 juni 2025 en het huidige en nieuwe pensioenreglement. De pensioenreglementen zijn uiteindelijk bepalend.

De Nederlandsche Bank (DNB) en Autoriteit Financiële Markten (AFM) houden toezicht op pensioenuitvoerders in Nederland. Dus ook op Pensioenfonds Holland.

Voorbeeld **tweede berekening**

Mw. A. Voorbeeld
Schoolstraat 1
Amstelveen

1 augustus 2025

Betreft: Berekening van uw pensioen in de nieuwe regeling

Beste mevrouw Voorbeeld,

Op 1 januari 2026 is de nieuwe pensioenregeling van Pensioenfonds Holland gestart. U legt vanaf dan samen met uw werkgever geld in voor de opbouw van een kapitaal voor uw pensioen. Als u met pensioen gaat, levert dit kapitaal een pensioen op dat u elke maand krijgt zolang u leeft.

De oude pensioenregeling is op 31 december 2025 gestopt. Het pensioen dat u op 31 december 2025 had opgebouwd hebben we omgezet naar de nieuwe pensioenregeling. In de nieuwe pensioenregeling bouwt u een kapitaal voor uw pensioen op.

Het kapitaal waarmee u op 1 januari bent gestart: € 34.570.

In de nieuwe pensioenregeling gaat de inschatting van uw pensioen meer meebewegen met de economie dan in de huidige regeling. Uw uiteindelijke pensioen kan hoger, maar ook lager uitvallen dan het bedrag dat u hieronder ziet staan. We raden u aan uw pensioen te blijven volgen. Zo ziet u in welke richting het beweegt.

Pensioen voor uzelf als u pensioen blijft opbouwen tot uw 68e

Verwacht pensioen in de nieuwe pensioenregeling: **€ 890** bruto per maand

Verwacht pensioen in de huidige pensioenregeling: **€ 840** bruto per maand

U bepaalt wanneer u uw pensioen laat ingaan. Wij zijn er bij de berekening van het pensioen voor uzelf vanuit gegaan dat u uw pensioen laat ingaan op uw 68e. De bedragen hierboven zijn exclusief AOW.

De uitkering aan uw partner als u overlijdt terwijl u in dienst bent

In de nieuwe pensioenregeling **€ 780** bruto per maand

In de huidige pensioenregeling: **€ 640** bruto per maand

Bekijk de volledige berekening bij deze brief

We hebben ook uw pensioen berekend als het heel erg meezit of tegenzit. U leest meer over de uitkering aan uw partner en kinderen als u overlijdt. Ook leggen we uit hoe het komt dat de bedragen in de nieuwe pensioenregeling anders zijn. Verder leest u waarom bedragen in deze berekening anders zijn dan de bedragen in de berekening die we in september vorig jaar hebben gestuurd.

Heeft u een vraag?

Dan kunt u die natuurlijk altijd stellen. We zijn bereikbaar via info@pfholland.nl en op telefoonnummer 088 11 22 333.

Deze berekening bevat een inschatting van uw pensioen. Wij zijn uitgegaan van de gegevens die bij ons bekend zijn op het moment dat we de berekening maakten en het oude en huidige pensioenreglement. De pensioenreglementen zijn uiteindelijk bepalend.

De Nederlandsche Bank (DNB) en Autoriteit Financiële Markten (AFM) houden toezicht op pensioenuitvoerders in Nederland. Dus ook op Pensioenfonds Holland. De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) houdt toezicht op de naleving van privacywetgeving.

Berekening van uw pensioen in de nieuwe pensioenregeling

We hebben deze berekening gebaseerd op de financiële situatie en de gegevens die bij ons bekend waren op 1 januari 2026.

Is er daarna iets veranderd in uw privé- of werksituatie? Of heeft u al keuzes doorgegeven voor uw pensioen? Houd er dan rekening mee dat we deze verandering of keuzes niet hebben meegenomen bij deze berekening.

De financiële situatie op 1 januari 2026 vindt u op onze website. Daar staat ook meer informatie over hoe we zijn overgestapt. U vindt ook meer informatie over de uitgangspunten voor deze berekening en de aannames die we hebben gemaakt.

Uw persoonlijke gegevens

Naam:	A.B. Voorbeeld
Geboren op:	08-05-1984
Werkgever:	Bedrijf Best B.V.
Pensioennummer	88965322

Uw partner

Naam:	A. Partner
Geboren op	07-11-1981

Uw pensioengegevens

Pensioenuitvoerder	Pensioenfonds Holland
Soort pensioenregeling tot 2026	Uitkeringsovereenkomst
Soort pensioenregeling vanaf 2026	Solidaire premieregeling
Start opbouw pensioen	24-08-2015
Leeftijd waarop uw pensioen is berekend	68 jaar
Voltijd pensioengevend salaris*	€ 34.761
Voltijd franchise*	€ 14.741
Voltijd pensioengrondslag*	€ 20.020
Inleg (samen met uw werkgever) in 2025**	€ 4.324
Inleg (samen met uw werkgever) in de nieuwe pensioenregeling	€ 4.418
Deeltijdpercentage	80%

*Een uitleg van deze begrippen vindt u op de website bij pfholland.nl/nieuwe-pensioenregeling.

**Kijk op uw loonstrook om te zien wat uw deel van de inleg is (premie voor pensioen).

Uw verwachte pensioen in de oude pensioenregeling

Wij hebben gekeken hoeveel pensioen u op 31 december 2025 had opgebouwd. Vervolgens hebben we een inschatting gemaakt van uw pensioen als u het had laten ingaan op uw 68e. De bedragen zijn exclusief AOW.

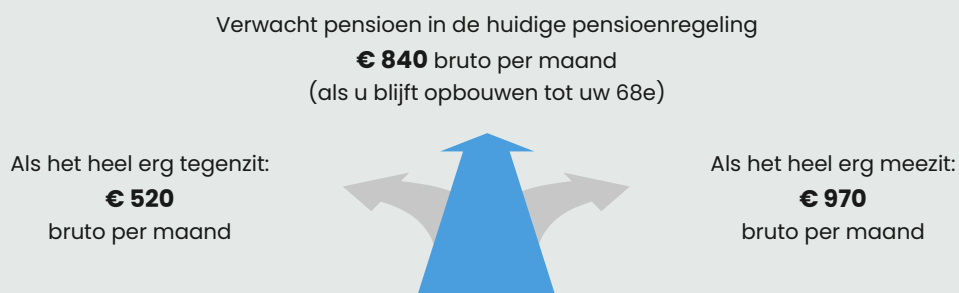
Uw pensioen als we rekening houden met koopkracht:

Bij de vetgedrukte bedragen hoeft u geen rekening te houden met de stijging van de prijzen. De verwachte stijging van de prijzen tot aan uw pensioen zit verwerkt in het bedrag. Daarom is dit bedrag lager dan de niet vetgedrukte bedragen. De vetgedrukte bedragen kunt u vergelijken met uw huidige salaris of uw uitgaven op dit moment als u wilt nagaan of u kunt rondkomen met uw pensioen.

- Verwacht pensioen als u pensioen zou zijn blijven opbouwen tot uw 68e: **€ 840** bruto per maand

Wat zou er gebeuren er als het mee- of tegenzit?

We hebben gekeken wat er zou gebeuren bij flinke mee- of tegenvallers. U ziet hierna wat uw verwachte pensioen in de oude regeling was als het heel erg meezit en als het heel erg tegenzit. De kans was groot dat uw pensioen op een bedrag tussen het hoogste en laagste bedrag uitkwam.

Uw pensioen als we geen rekening houden met koopkracht:

Houden we geen rekening met een stijging van de prijzen, dan was dit uw opgebouwde en verwachte pensioen in de oude regeling.

Opgebouwd: € 450 bruto per maand
Verwacht: € 950 bruto per maand.

Uw verwachte pensioen in de nieuwe pensioenregeling

In de nieuwe pensioenregeling bouwt u een kapitaal voor uw pensioen op. Het kapitaal waarmee u bent gestart, hebben we gebaseerd op de waarde van het pensioen dat u op 31 december 2025 had opgebouwd. Het kapitaal voor uw pensioen groeit verder aan doordat u en uw werkgever geld inleggen voor uw pensioen. We beleggen dit geld voor u. De opbrengst van de beleggingen gaat naar uw kapitaal. Als u uw pensioen laat ingaan, levert het kapitaal een pensioen op dat u elke maand krijgt, zo lang u leeft. We schatten steeds in hoeveel pensioen het kapitaal oplevert.

Het kapitaal waarmee u op 1 januari 2026 bent gestart: € 34.570.

Uw pensioen in de nieuwe regeling als we rekening houden met koopkracht:

Bij de vetgedrukte bedragen hoeft u geen rekening te houden met de stijging van de prijzen. De verwachte stijging van de prijzen tot aan uw pensioen zit verwerkt in het bedrag. Daarom is dit bedrag lager dan de niet vetgedrukte bedragen. De vetgedrukte bedragen kunt u vergelijken met uw huidige salaris of uw uitgaven op dit moment als u wilt nagaan of u kunt rondkomen met uw pensioen.

Verwacht pensioen als u een kapitaal voor uw pensioen blijft opbouwen tot uw 68e:

€ 890 bruto per maand

Wat gebeurt er als het mee- of tegenzit?

We hebben gekeken wat er gebeurt bij flinke mee- of tegenvallers. U ziet hieronder uw verwachte pensioen als het heel erg meezit en als het heel erg tegenzit. De kans is groot dat uw pensioen op een bedrag tussen het hoogste en laagste bedrag uitkomt.

Zoals het er nu naar uitziet is uw verwachte pensioen in de nieuwe pensioenregeling

€ 890 bruto per maand

(als u blijft opbouwen tot uw 68e)

Als het heel erg tegenzit:

€ 410

bruto per maand

Als het heel erg meezit:

€ 1.980

bruto per maand

Waardoor valt het hoogste bedrag hoger uit?

In de nieuwe regeling is de opbouw niet (wettelijk) begrensd. De opbrengst van de beleggingen verdelen we direct. Ook gaat er minder geld naar een reserve. Als er veel goede jaren zijn, groeit het kapitaal voor uw pensioen hard. Daardoor valt uw verwachte pensioen als het heel erg meezit hoog uit. Houd er rekening mee dat de kans erg klein is dat u dit bedrag krijgt. Het is de uitkomst als de beleggingen lange tijd veel opleveren en de rente hoog is.

Uw pensioen in de nieuwe regeling als we geen rekening houden met koopkracht:

Houden we geen rekening met een stijging van de prijzen, dan is dit uw opgebouwde en verwachte pensioen in de nieuwe regeling:

Opgebouwd: € 450 bruto per maand

Verwacht: € 950 bruto per maand.

Bij de berekening zijn we ervan uitgegaan dat de beleggingen weinig opleveren. Rekenen we de verwachte opbrengst van beleggingen mee, dan is dit uw opgebouwde en verwachte pensioen:

Opgebouwd: € 570 bruto per maand

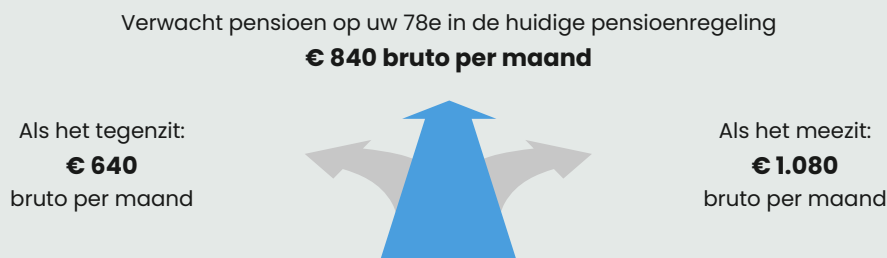
Verwacht: € 1.600 bruto per maand.

Het laatste bedrag staat ook op uw pensioenoverzicht. Dit is uw 'te bereiken pensioen'.

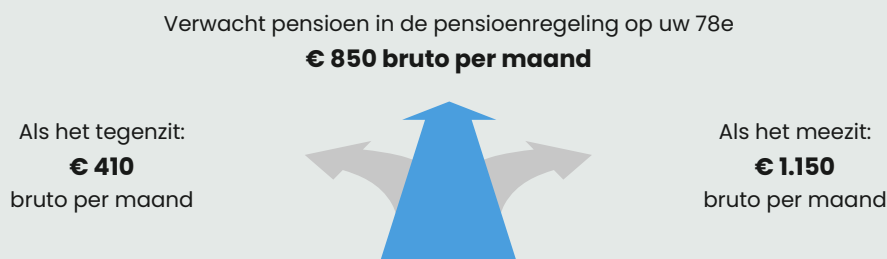
Compensatie:

U heeft € 2.730 compensatie ontvangen. Dit bedrag hebben we toegevoegd aan het kapitaal waarmee u bent gestart. Meer informatie over de compensatie en de financiering van de compensatie vindt u op www.pfholland.nl.

Hoe zou uw pensioen zich in de oude pensioenregeling ontwikkelen nadat het was ingegaan?

Hoe ontwikkelt uw pensioen zich in de nieuwe pensioenregeling nadat het is ingegaan?

Wat krijgen uw partner als u overlijdt?

Bij de berekening van het pensioen voor uw partner na uw pensioneren zijn wij ervan uitgegaan dat u doorwerkt tot uw 68e. U kunt uw pensioen ook eerder of later laten ingaan. Laat u het eerder ingaan? Dan is het bedrag voor uw partner lager.

Oude pensioenregeling:

Als u zou overlijden terwijl u in dienst was bij Bedrijf Best B.V. kreeg uw partner:

Opgebouwd partnerpensioen	€ 128 bruto per maand
Verzekerd partnerpensioen	€ 512 bruto per maand
Tijdelijk extra partnerpensioen (dit zou uw partner ontvangen tot hij of zij AOW krijgt)	€ 85 bruto per maand
Totaal	€ 725 bruto per maand

Als u zou overlijden terwijl u met pensioen was:

Partnerpensioen	€ 588 bruto per maand
-----------------	-----------------------

Nieuwe pensioensregeling:**Als u overlijdt terwijl u in dienst bent bij Bedrijf Best B.V. krijgt uw partner:**

Partnerpensioen op basis van uw opbouw in de oude pensioenregeling	€ 128 bruto per maand
Verzekerd partnerpensioen op basis van de nieuwe pensioenregeling	€ 900 bruto per maand
Totaal	€ 1.028 bruto per maand

Het bedrag dat u bij totaal ziet staan is het bedrag dat uw partner krijgt als u bent overleden tot het einde van het jaar. Daarna kan de uitkering elk jaar omhoog of omlaaggaan.

U had een Tijdelijk partnerpensioen verzekerd. Dit is vervallen. Als u opnieuw een Tijdelijk partnerpensioen wilt verzekeren, dan is dat mogelijk. U kunt als u wilt het partnerpensioen daarna blijven verzekeren.

Als u overlijdt terwijl u met pensioen bent:

Inschatting van het partnerpensioen	€ 658 bruto per maand
-------------------------------------	-----------------------

De hoogte van de uitkering voor uw partner als u overlijdt terwijl u met pensioen bent, hangt af van het pensioen voor uzelf. Standaard is het partnerpensioen 70% van het pensioen voor uzelf. In de nieuwe pensioenregeling is het partnerpensioen afhankelijk van de behaalde rendementen, net als het pensioen voor uzelf. Het uiteindelijke partnerpensioen kan hoger, maar ook lager uitvallen dan het bedrag dat u hier ziet.

Wat krijgen uw kinderen als u overlijdt?

Bij de berekening van het pensioen voor uw kinderen als u overlijdt na uw pensioneren zijn wij er ook van uitgegaan dat u doorwerkt tot 68e. U kunt uw pensioen ook eerder of later laten ingaan. Laat u het eerder ingaan? Dan zijn de bedragen voor uw kinderen lager.

Oude pensioenregeling:

Als u zou overlijden terwijl u in dienst was bij Bedrijf Best B.V. kreeg elk kind: tot hij of zij 18 jaar was, of uiterlijk tot zijn of haar 27e zolang het kind studeerde

Opgebouwd wezenpensioen	€ 42 bruto per maand
Verzekerd wezenpensioen	€ 113 bruto per maand
Totaal	€ 155 bruto per maand

Als u zou overlijden terwijl u met pensioen was:

Wezenpensioen (tot 18 jaar of 27 jaar als het kind studeerde)	€ 117 bruto per maand
---	-----------------------

Nieuwe pensioenregeling:

Als u overlijdt terwijl u in dienst bent bij Bedrijf Best B.V. krijgt elk kind tot het 25 jaar is

Verzekerd wezenpensioen dat u in de oude pensioenregeling heeft opgebouwd	€ 42 bruto per maand
---	----------------------

Verzekerd wezenpensioen op basis van de nieuwe pensioenregeling	€ 218 bruto per maand
---	-----------------------

Totaal	€ 260 bruto per maand
--------	-----------------------

Het bedrag dat u bij totaal ziet staan is het bedrag dat elk kind krijgt als u bent overleden tot het einde van het jaar. Daarna kan de uitkering elk jaar omhoog of omlaaggaan. Er is geen wezenpensioen als u eenmaal met pensioen bent.

Uw pensioen als u arbeidsongeschikt wordt**Oude pensioenregeling:**

Aanvulling op de WIA-uitkering (als u volledig arbeidsongeschikt bent) € 2.547 bruto per jaar

Als u arbeidsongeschikt wordt, krijgt u van Pensioenfonds Holland een aanvulling op de WIA-uitkering van de overheid. Krijgt u een IVA-uitkering? Dan ontvangt u maximaal drie jaar een aanvulling. Kijk op www.pfholland.nl voor meer informatie.

Verder loopt de opbouw van uw pensioen gedeeltelijk door. Afhankelijk van de mate waarin u arbeidsongeschikt wordt, betaalt Pensioenfonds Holland een deel van de inleg voor uw pensioen.

Nieuwe pensioenregeling:

Dit onderdeel van de pensioenregeling is niet veranderd.

Uitleg van de verschillen

Waardoor verschillen de bedragen tussen de oude en de nieuwe regeling?

[gerichte toelichting]

Waardoor verschillen de bedragen tussen de vorige en deze berekening?

[gerichte toelichting]

Zie voor een aanpak van de uitleg het 'Inspiratiedocument Aanpak uitleg verschillen' dat is gepubliceerd op de website van de Pensioenfederatie. Dit document bevat ook een suggestie voor de toelichting op het al dan niet naar verwachting toekennen van de compensatie.

Heeft u vragen over uw pensioen of deze eerste berekening?

Neem dan contact met ons op. We zijn bereikbaar via info@pfholland.nl en op telefoonnummer 088 11 22 333.

Wilt u schrijven:

Pensioenfonds Holland
Postbus 123
AABB Amstelveen

Bent u niet tevreden over de manier waarop we uw vraag of klacht behandelen?
Op [URL] staat hoe u een klacht kunt indienen.

Op www.mijnpensioenoverzicht.nl vindt u een totaaloverzicht van uw pensioen, inclusief uw AOW.

Deze berekening bevat een inschatting van uw pensioen. Wij zijn uitgegaan van de gegevens die bij ons bekend zijn op het moment dat we de berekening maakten en het oude en huidige pensioenreglement. De pensioenreglementen zijn uiteindelijk bepalend.

De Nederlandsche Bank (DNB) en Autoriteit Financiële Markten (AFM) houden toezicht op pensioenuitvoerders in Nederland. Dus ook op Pensioenfonds Holland. De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) houdt toezicht op de naleving van privacywetgeving.

5. Toezichthouder: AFM

Pensioenfondsen zijn in het kader van de transitie verplicht om een communicatieplan (als onderdeel van het implementatieplan) te schrijven. In dit plan beschrijft het pensioenfonds hoe en wanneer het (gewezen) deelnemers, (gewezen) partners en pensioengerechtigden informeert over de transitie en over de gevolgen van de transitie. Binnen twee weken na definitief vaststellen wordt het plan voorgelegd aan de AFM.

De AFM geeft een oordeel over het communicatieplan. Het feitelijk toezicht houdt de AFM op de daadwerkelijk verstuurde deelnemerscommunicatie. Daarbij zal de AFM bekijken of de informatie evenwichtig, correct, duidelijk en tijdig is.

Daarnaast hanteert de AFM voor de transitiecommunicatie de volgende uitgangspunten¹⁸:

1. Maak duidelijk dat uit de berekeningen volgt dat pensioenuitkeringen naar verwachting **hoger kunnen uitvallen** en dat dit gepaard gaat met **meer onzekerheid**.
2. Voorkom dat bij het vergelijken van stelsels in de transitiecommunicatie op individueel niveau **onrealistische verwachtingen ontstaan bij deelnemers**.
3. Transitiecommunicatie is **consistent** en **begrijpelijk** in samenhang met andere communicatie.
4. Elke informatielaag is **evenwichtig** en **zelfstandig leesbaar**.
5. Communicatie **sluit aan bij de doelgroep**. Toets de toelichting op de scenariobedragen bij de relevante deelnemersgroepen. Zo is bijvoorbeeld onzekerheid voor een jongere groter dan voor een oudere deelnemer, zowel qua marktontwikkelingen als invloed van toekomstig pensioenbeleid.

Het tweede punt houdt verband met de zorg van de AFM ten aanzien van de bedragen die bij het optimistische scenario worden getoond. In de nieuwe pensioenregeling liggen deze een stuk hoger dan in de huidige/oude pensioenregeling. In reactie op deze zorg hebben wij in maart van 2024 met de AFM de aanpak van gelaagd communiceren en het format zoals opgenomen in hoofdstuk 4 besproken. In reactie hierop heeft de AFM aangegeven het belangrijk te vinden dat:

- Onderscheid wordt gemaakt tussen verschillende doelgroepen in de toelichtingen bij de getoonde scenariobedragen, bijvoorbeeld naar leeftijd en soort deelnemer.
- Onderzoek kan helpen bij het optimaliseren van communiceren over onzekerheden.

¹⁸ Zie verslag Platform pensioentransitie van 7 maart 2024: [Platform pensioentransitie: 5 uitgangspunten ter voorkoming onrealistische verwachtingen \(afm.nl\)](#)

Bijlage Wet- en regelgeving

Artikel 21. Informatie over de pensioenregeling en melding van wijzigingen

1. De werkgever draagt er zorg voor dat de pensioenuitvoerder wordt geïnformeerd over het sluiten van een pensioenovereenkomst met een werknemer en de start van de verwerving van pensioenaanspraken door de werknemer. De pensioenuitvoerder informeert de werknemer binnen drie maanden na de start van het verwerven van pensioenaanspraken door de werknemer over de kenmerken van de pensioenregeling, de uitvoering van de pensioenregeling en over persoonlijke omstandigheden die een actie van de werknemer kunnen vergen. De werknemer wordt daarbij tevens gewezen op de website van de pensioenuitvoerder en op de mogelijkheid het pensioenregister te raadplegen.

2. De werkgever informeert de pensioenuitvoerder over iedere wijziging in de pensioenovereenkomst, bedoeld in het eerste lid. De pensioenuitvoerder informeert de werknemer binnen drie maanden na een wijziging in de pensioenovereenkomst over die wijziging en de mogelijkheid om het gewijzigde pensioenreglement op te vragen bij de pensioenuitvoerder.

3. Het eerste lid is niet van toepassing indien de werkgever uiterlijk zes maanden voor het sluiten van de pensioenovereenkomst met de werknemer een eerdere pensioenovereenkomst met dezelfde werknemer heeft gesloten op grond waarvan de werknemer de in het

eerste lid bedoelde informatie heeft ontvangen. Informatie die sinds de vorige verstrekking is gewijzigd wordt wel verstrekt.

4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld met betrekking tot dit artikel over onder meer de te verstrekken informatie.

Artikel 48. Eisen aan informatieverstrekking

1. De informatie die de pensioenuitvoerder verstrekt of beschikbaar stelt is correct, duidelijk en evenwichtig. De informatie wordt tijdig verstrekt of beschikbaar gesteld.

2. De pensioenuitvoerder bevordert dat persoonlijke informatie aansluit bij de informatiebehoefte en kenmerken van de deelnemer, gewezen deelnemer, gewezen partner of pensioengerechtigde.

3. De pensioenuitvoerder bevordert dat de informatie de deelnemer, gewezen deelnemer, gewezen partner of pensioengerechtigde inzicht geeft in de keuzemogelijkheden die er zijn in de pensioenregeling, de gevolgen van belangrijke gebeurtenissen voor het pensioen en de gevolgen van een keuze of combinatie van keuzes voor het pensioen.

4. De pensioenuitvoerder bevordert dat de informatie de deelnemer, gewezen deelnemer, gewezen partner of pensioengerechtigde aanzet tot relevante actie.

5. De informatie, bedoeld in de

6. artikelen 38, eerste lid, 40, eerste lid, 42, eerste lid, en 44, eerste lid, wordt verstrekt door middel van een uniform pensioenoverzicht. In het uniform pensioenoverzicht wordt een verwijzing opgenomen naar de website van de pensioenuitvoerder, de website waarop het pensioenregister te raadplegen is en wordt gewezen op de mogelijkheden die artikel 46 biedt.

7. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld met betrekking tot dit artikel.

Artikel 49. Wijze van informatieverstrekking

1. De pensioenuitvoerder verstrekt de informatie elektronisch, schriftelijk of via een website, waarbij informatieverstrekking via een website wordt gecombineerd met persoonlijk attenderen als er nieuwe of gewijzigde informatie op de website staat.

2. Indien de deelnemer, gewezen deelnemer, gewezen partner of pensioengerechtigde niet heeft bepaald op welke wijze hij informatie wil ontvangen, verstrekt de pensioenuitvoerder de informatie schriftelijk, elektronisch of via een website. Bij verstrekking via een website wordt de deelnemer, gewezen deelnemer, gewezen partner of pensioengerechtigde persoonlijk geattendeerd op deze website en op de mogelijkheid te kiezen voor een andere wijze van informatieverstrekking. De pensioenuitvoerder meldt op

de website dat informatie ook elektronisch of schriftelijk kan worden verstrekt en biedt op de website de mogelijkheid om de wijze van informatieverstrekking te regelen. Het persoonlijk attenderen gebeurt elektronisch, indien het email adres bij de pensioenuitvoerder bekend is, of schriftelijk.

3. Er wordt ten hoogste een maal per jaar gewisseld in de wijze waarop informatie wordt verstrekt.

4. Indien de pensioenuitvoerder de deelnemer of de gewezen deelnemer elektronisch of via een website informatie verstrekt, is hij verplicht de elektronisch of via een website verstrekte informatie te bewaren tot één jaar na het overlijden van de pensioengerechtigde dan wel tot één jaar na het aflopen van de uitkering aan de nabestaanden. De deelnemer of de gewezen deelnemer kan ten hoogste eenmaal per jaar de elektronisch verstrekte informatie opvragen.

5. De pensioenuitvoerder verstrekt de deelnemer, gewezen deelnemer, gewezen partner of pensioengerechtigde aan wie de informatie elektronisch of via een website wordt verstrekt, op verzoek een papieren afschrift van de informatie.

6. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld met betrekking tot dit artikel.

Artikel 150j Communicatieplan

1. In het communicatieplan, bedoeld in artikel 150i, tweede lid, onderdeel g, legt de pensioenuitvoerder schriftelijk vast dat en op welke wijze deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden worden geïnformeerd over de voor hen

relevante gevolgen van de wijziging van de pensioenovereenkomst en de wijze waarop wordt omgegaan met opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten.

2. Het communicatieplan bevat in ieder geval de wijze waarop deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden, voor zover van toepassing, worden geïnformeerd over:

a. de hoogte van het reglementair te bereiken pensioen, de opgebouwde pensioenaanspraken of het pensioenrecht met en zonder wijziging van de pensioenovereenkomst, waarbij bij de informatie over de hoogte met wijziging van de pensioenovereenkomst rekening is gehouden met de effecten van de wijze waarop wordt omgegaan met opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten. Voor zover de informatie betrekking heeft op het reglementair te bereiken ouderdomspensioen voor deelnemers of de opgebouwde aanspraken op ouderdomspensioen voor gewezen deelnemers, wordt deze informatie tevens weergegeven op basis van een pessimistisch scenario, een verwacht scenario en een optimistisch scenario;

b. de mate waarin het verwacht scenario voor het reglementair te bereiken ouderdomspensioen voor deelnemers of de opgebouwde aanspraken op ouderdomspensioen voor gewezen deelnemers zich na ingang kan ontwikkelen op basis van een pessimistisch scenario, een verwacht scenario en een optimistisch scenario; en

c. indien afspraken zijn gemaakt over compensatie in de vorm

van het toekennen van extra pensioenaanspraken aan deelnemers, de inhoud van deze afspraken en het financieringsplan voor de compensatie waarbij inzichtelijk wordt gemaakt in welke mate welke bron ingezet zal worden.

3. De pensioenuitvoerder verstrekt de informatie, bedoeld in het tweede lid, en de overige relevante informatie bij de transitie, aan deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden voorafgaand aan het tijdstip, bedoeld in artikel 220i, tweede lid, op basis van een zo nauwkeurig mogelijke prognose en verstrekt na dit tijdstip de informatie, bedoeld in het tweede lid, zoals die definitief is vastgesteld, waarbij de pensioenuitvoerder de verschillen tussen de prognose en de vastgestelde informatie toelicht.

4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden nadere regels gesteld met betrekking tot dit artikel.

Artikel 220i, tweede lid

2. De pensioenuitvoerder vermeldt het tijdstip van overgang op uitvoering van een gewijzigde pensioenovereenkomst op zijn website en meldt het aan de toezichthouder.

Memorie van Toelichting

Bladzijde 131-132

5.12.2 Communicatieplan

Volgens de algemene eisen voor informatieverstrekking die in de Pensioenwet zijn vastgelegd¹⁹ geldt dat pensioenuitvoerders geacht worden correct, duidelijk en evenwichtig als ook tijdig te communiceren, dit geldt evenzeer voor de gevolgen van de overgang naar de nieuwe pensioenregeling.

¹⁹ Voetnoot 303: Zie bijvoorbeeld Wetenschappelijke Raad voor het regeringsbeleid, Weten is nog geen doen, Den Haag 2017, p. 45 en p. 132.

Naast het communicatieplan zijn de reguliere informatievereisten uit de Pensioenwet onverkort van toepassing, waaronder het verstrekken van periodieke informatie (pensioenoverzicht). Bij de inrichting van het communicatieplan en het bepalen van een tijdspad van de communicatie, ligt het voor de hand gebruik te maken van de geldende informatie- en communicatiebepalingen en aan te sluiten bij de gebruikelijke informatiemomenten en -dragers. Hiermee kan de pensioenuitvoerder overbelasting aan informatie voorkomen en vergelijkbaarheid bevorderen. Uit het communicatieplan vloeit voort dat (gewezen) deelnemers en gewezen partners in ieder geval persoonlijk inzicht krijgen in de hoogte van hun pensioen dat zij vóór de overstap mochten verwachten en het verwachte pensioen na de transitie. Zij worden hierover geïnformeerd met behulp van de navigatiemetafoor zoals reeds gebruikt op mijnpensioenoverzicht.nl en het huidige Uniform pensioenoverzicht. Deze navigatiemetafoor laat het bedrag van het ouderdomspensioen zien in een verwacht, pessimistisch en optimistisch scenario. Pensioengerechtigden wordt eveneens inzicht gegeven in de hoogte van de pensioenrechten voor en na de transitie.

Kortom, in het communicatieplan legt de pensioenuitvoerder vast hoe deze deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden (achtergrond) informatie over de relevante gevolgen van wijziging op welke wijze en wanneer, verstrekt of beschikbaar stelt. Die informatie dient ten minste inzicht te verschaffen in de persoonlijke pensioensituatie vlak vóór en na de overstap.

Ook informeert de pensioenuitvoerder deelnemers, gewezen

deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden over de maatregelen die de werkgever heeft genomen inzake compensatie binnen het pensioendomein en de financiering daarvan. De pensioenuitvoerder maakt hiervoor gebruik van het transitieplan en van afspraken die tussen werkgever dan wel sociale partners en pensioenuitvoerder zijn gemaakt over uitvoering van een compensatieregeling in de uitvoeringsovereenkomst. Het transitieplan wordt op de (mijn)omgeving van de website van de pensioenuitvoerder ter beschikking gesteld voor de deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden. Op deze manier is geborgd dat het transitieplan door alle betrokkenen kan worden geraadpleegd. De werkgever dan wel de sociale partners blijven verantwoordelijk voor de inhoud van het transitieplan, de pensioenuitvoerder is verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen ervan.

Indien er sprake is van een compensatieregeling, neemt de pensioenuitvoerder in de jaarlijkse pensioenoverzichten informatie op over de duur van de compensatieperiode en de gevolgen bij baanwisseling.

De AFM houdt toezicht op het communicatieplan en de uitvoering daarvan. Het communicatieplan moet binnen twee weken na afronding aan de AFM worden verstrekt. Voor pensioenfondsen geldt dat het communicatieplan uiterlijk 1 juli 2025 gereed moet zijn.

Bladzijde 156-158

9.3 Uitkomsten van de evaluatie van de Wet pensioencommunicatie

1. Pensioenuitvoerders krijgen met dit wetsvoorstel de verplichting dat de informatie die zij verstrekken

aanzet tot actie. Deze maatregel is bewust open geformuleerd, zodat de pensioenuitvoerder de ruimte en verantwoordelijkheid heeft om hieraan effectief invulling te geven. Het gaat erom dat pensioenuitvoerders de ontvanger aanzetten tot een zo concreet mogelijke actie, bijvoorbeeld nagaan of er later voldoende pensioen is. Het gaat erom dat de deelnemer weet wat deze concreet kan doen. De informatie verstreckende pensioenuitvoerder wordt geacht te weten bij welke informatie welk handelingsperspectief hoort, ook wel de passende «call to action» geheten.

2. Er bestaan voor pensioenuitvoerders, in het nieuwe pensioenstelsel, drie mogelijkheden tot het verschaffen van informatie over de pensioenregeling. Ten eerste (actief) schriftelijk verstrekken, ten tweede (actief) elektronisch verstrekken en ten derde (passief) ter beschikking stellen. De huidige wettelijke bepalingen gaan thans voor een belangrijk deel nog uit van actieve, schriftelijke verstrekking. De wet bepaalt in beginsel de manier waarop de ontvanger de informatie krijgt en niet de ontvanger zelf. Het gevolg hiervan is dat de pensioenuitvoerder geen rekening kan houden met de wensen van de ontvanger dan wel de doelgroep waartoe deze behoort. Met dit wetsvoorstel krijgen pensioenuitvoerders de mogelijkheid te kiezen tussen de drie genoemde manieren van informatieverschaffing, waarbij geldt dat de informatie moet activeren. Daarbij zijn waarborgen nodig om de informatiepositie van de ontvanger te beschermen, welke niet wezenlijk anders zijn dan nu het geval is. Het uitgangspunt blijft dat indien de deelnemer geen wens kenbaar maakt en de betreffende pensioenuitvoerder geen e-mailadres heeft, de uitvoerder de informatie schriftelijk verstrekt. Indien de pensioenuitvoerder ervoor kiest de

informatie beschikbaar te stellen, dient de deelnemer een attendering te ontvangen. Bovendien behoudt de deelnemer het recht om de informatie op een andere manier te krijgen. Wettelijke bepalingen waarin pensioenuitvoerders verplichte informatie nog schriftelijk moeten verstrekken passen niet meer bij het uitgangspunt dat de pensioenuitvoerder kiest uit de mogelijke wijzen van verschaffing (met in achtname van de wensen van de ontvanger).

Bladzijde 236

Vormgeving invaren

In de transitie is het in het belang van de deelnemer dat hij in staat is om de financiële overzichten te begrijpen die hij van zijn pensioenuitvoerder ontvangt. De achterliggende vragen bij de financiële overzichten zijn complex. Het gaat er daarbij om dat de deelnemer een inschatting probeert te maken van zowel de korte termijn (wat betekent dit nu voor mij) als de (zeer) lange termijn (wat betekent dit straks op mijn pensioendatum). Alle pensioenuitvoerders worden dan ook wettelijk verplicht om een communicatieplan op te stellen met het oog op de informatie aan (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden over de consequenties van de wijzigingen. Ook dienen de (gewezen) deelnemers persoonlijk inzicht te krijgen in de hoogte van hun pensioen dat zij vóór de overstap mochten verwachten en het verwacht pensioen na de transitie. Zij worden hierover geïnformeerd met behulp van de navigatiemetafoor die het verwachte pensioen laat zien in een verwacht, pessimistisch en optimistisch scenario (zie paragraaf 5.12.2).

Bladzijde 405 en 406

Artikel 150j Pensioenwet en artikel 145i Wvb (Communicatieplan)

Dit artikel bevat de nadere uitwerking van het communicatieplan, dat een verplicht onderdeel is van het implementatieplan. Zoals voorgesteld in het eerste lid dient in het communicatieplan schriftelijk te worden vastgelegd op welke wijze de pensioenuitvoerder deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden informeert over de gevolgen van de wijziging van de pensioenovereenkomst en de wijze waarop wordt omgegaan met opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten.

Het tweede lid beoogt in meer detail vast te leggen wat in ieder geval in het communicatieplan moet zijn opgenomen.

Uitgangspunt is dat alle deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden op persoonlijk niveau inzicht krijgen in de gevolgen van de overgang (onderdeel a). Dit betekent dat inzicht moet worden geboden in de situatie met en zonder wijziging van de pensioenovereenkomst, waarbij bij de informatie over de hoogte met wijziging van de pensioenovereenkomst rekening dient te worden gehouden met de effecten van de wijze waarop wordt omgegaan met opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten. De afspraken over compensatie door het toekennen van extra pensioenaanspraken aan deelnemers maken integraal onderdeel uit van de pensioenovereenkomst en worden derhalve ook meegenomen in de situatie met wijziging van de pensioenovereenkomst.

Bij deelnemers moet dit inzichtelijk worden gemaakt aan de hand van de opgebouwde pensioenaanspraken en de reglementair te bereiken pensioenaanspraken, bij gewezen deelnemers aan de hand van de

opgebouwde pensioenaanspraken, bij gewezen partners aan de hand van de opgebouwde aanspraken op partnerpensioen en bij pensioengerechtigden aan de hand van de pensioenrechten en opgebouwde aanspraken op nabestaandenpensioen. Deze gegevens dienen voor zover het gaat om reglementair te bereiken ouderdomspensioen (deelnemer) of opgebouwde aanspraken op ouderdomspensioen (gewezen deelnemer), tevens weergegeven te worden op basis van een pessimistisch scenario, een verwacht scenario en een optimistisch scenario.

Tevens dient de mate waarin het verwacht scenario van het reglementair te bereiken ouderdomspensioen of de opgebouwde aanspraken op ouderdomspensioen zich na ingang ontwikkelt te worden weergegeven op basis van een pessimistisch scenario, een verwacht scenario en een optimistisch scenario (onderdeel b).

Daarnaast dient een pensioenuitvoerder in het communicatieplan op te nemen hoe deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden, voor zover van toepassing, worden geïnformeerd over de gemaakte afspraken over compensatie in de vorm van het toekennen van extra pensioenaanspraken aan deelnemers en de financiering daarvan (onderdeel c). Deze informatie is – zeker in de situatie dat het vermogen van een pensioenfonds wordt ingezet ter financiering van de compensatie – relevant voor alle geledingen.

Voor de volledigheid zij opgemerkt dat de opsomming in het voorgestelde tweede lid niet limitatief is. Het ligt voor de hand dat een pensioenuitvoerder in het communicatieplan ook vastlegt hoe

richting de deelnemer, gewezen deelnemer, gewezen partner en pensioengerechtigde wordt gecommuniceerd over andere relevante wijzigingen.

In het derde lid wordt voorgesteld dat de pensioenuitvoerder de persoonlijke informatie, die op grond van het voorgestelde artikel 150j, tweede lid van de Pensioenwet en artikel 145i, tweede lid, Wvb, in het communicatieplan is opgenomen met alle overige relevante informatie, voorafgaand aan het tijdstip van de overgang op de uitvoering van een gewijzigde pensioenovereenkomst verstrekt aan deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden.

In het vierde lid is een grondslag voor lagere regelgeving opgenomen. Daarbij zal in ieder geval de toepassing van de bovengenoemde scenario's worden geregeld.

Derde nota van wijziging

Onderdeel 10

In artikel I, onderdeel QQQ, wordt aan artikel 150j, derde lid, toegevoegd «, op basis van een zo nauwkeurig mogelijke prognose en verstrekt na dit tijdstip de informatie, bedoeld in het tweede lid, zoals die definitief is vastgesteld, waarbij de pensioenuitvoerder de verschillen tussen de prognose en de vastgestelde informatie toelicht.»

Artikelsgewijze toelichting

Onderdelen 10 en 49 (artikel 150j van de Pensioenwet en 145i Wvb)

In artikel 150j van de Pensioenwet en artikel 145i Wvb wordt het communicatieplan geregeld. In het derde lid is geregeld dat alle pensioenuitvoerders informatie verstrekken waarin duidelijk wordt gemaakt welke gevolgen de transitie heeft voor de hoogte van het pensioen, zodoende geven ze inzicht in de pensioensituatie vlak vóór en na de overstap. Dit overzicht dient voor de wijziging van de

pensioenovereenkomst te worden verstrekt omdat het doel van deze informatie ook is om deelnemers mee te nemen in de transitie; wat gebeurt er met mijn pensioen. Het gevolg van dat moment is wel dat de informatie kan afwijken van de definitieve bedragen. Het doel om de deelnemer mee te nemen in de transitie is belangrijk, dit moment blijft dan ook gehandhaafd. Deelnemers ontvangen dan de transitie-informatie, een prognose, zo nauwkeurig als mogelijk vastgesteld door de pensioenuitvoerder. Daar wordt aan toegevoegd dat de belanghebbenden het definitieve overzicht ontvangen op het moment dat de definitieve pensioenbedragen bekend zijn. De pensioenuitvoerder legt daarbij uit waarom er eventuele verschillen zijn opgetreden ten opzichte van het eerdere informatie-moment. Dat zal voor verzekeraars en premiepensioeninstellingen in de praktijk neerkomen op het moment dat de pensioenovereenkomst is gewijzigd. Bij pensioenfondsen kan dat moment hetzelfde moment zijn of op het moment dat ook is ingevaren.

Lagere regelgeving

Besluit uitvoering Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling

Artikel 9d. Elektronische informatieverstrekking

1. Voor de elektronische verstrekking van informatie door middel van een externe berichtenbox wordt MijnOverheid.nl gebruikt.
2. Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld over de elektronische informatieverstrekking.

Artikel 46a. Communicatieplan

1. De uitvoerder neemt in het communicatieplan op dat bij het informeren van de deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden, naast de informatie, bedoeld in artikel 150j, tweede lid, van de

Pensioenwet dan wel artikel 145i, tweede lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, in ieder geval ook het volgende wordt opgenomen:

- a. de persoonsgegevens van de deelnemer, gewezen deelnemer, gewezen partner of pensioengerechtigde;
- b. de naam en het contactadres van de uitvoerder;
- c. de peildatum waarop de informatie betrekking heeft;
- d. het karakter van de pensioenovereenkomst dan wel beroepspensioenregeling voor en na de peildatum;
- e. de pensioensoorten voor en na de peildatum, waarbij bij partnerpensioen onderscheid wordt gemaakt tussen partnerpensioen op opbouwbasis en partnerpensioen op risicobasis;
- f. de hoogte van de dekking van het nabestaandenpensioen voor en na de peildatum;
- g. uitleg over verschillen in bedragen voor en na de peildatum; en
- h. de doelgroep, doelstelling en de planning van de informatieverstrekking, waarbij in ieder geval de belangrijkste communicatiemomenten zijn opgenomen.

2. De uitvoerder geeft verder informatie over het stellen van vragen aan de uitvoerder, over de interne klachtenprocedure van de uitvoerder en neemt een verwijzing op naar het pensioenregister.

3. De uitvoerder legt de wijze waarop de pensioenuitvoerder omgaat met inkomende waarden in het kader van de collectieve waardeoverdracht, waaronder begrepen de wijze waarop wordt omgegaan met opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten, vast in het

pensioenreglement.

4. In geval de gewijzigde pensioenovereenkomst dan wel beroepspensioenregeling is ondergebracht bij een nieuwe uitvoerder, is de oude uitvoerder verplicht op verzoek van de nieuwe uitvoerder de relevante informatie tijdig te verstrekken.

5. De uitvoerder dient het communicatieplan in bij de Stichting

Autoriteit Financiële Markten en informeert de deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners of pensioengerechtigden over de indiening en de inhoud van het communicatieplan en over het verdere proces. De verzekeraar of premiepensioeninstelling die gebruikt maakt van artikel 150i, vierde lid, onderdeel b, van de Pensioenwet, of artikel 145h, vierde lid, van de Wet verplichte beroepspensioenregeling, informeert de deelnemers, gewezen

deelnemers, gewezen partners of pensioengerechtigden tijdig maar uiterlijk wanneer de gewijzigde pensioenovereenkomst of gewijzigde beroepspensioenregeling bekend is.

6. De Stichting Autoriteit Financiële Markten kan nadere regels stellen over de vormgeving en wijze van leveren van het communicatieplan.